

EDUCAȚIA ADULȚILOR ÎN MOLDOVA

Fișă de țară

Acest raport a fost elaborat pentru Fundația Europeană de Formare de către Vera Chilari, cu contribuția Mariei Carmo Gomes. Siria Taurelli, din cadrul ETF, a coordonat procesul de elaborare și a revizuit versiunea preliminară a raportului.

Manuscriptul a fost finalizat în martie 2026.

Conținutul raportului este responsabilitatea exclusivă a ETF și nu reflectă neapărat opiniile instituțiilor UE.

© Fundația Europeană de Formare, 2026



Cu excepția cazurilor în care se specifică altfel, reutilizarea acestui document este autorizată în baza licenței internaționale Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Aceasta înseamnă că reutilizarea este permisă cu condiția menționării corespunzătoare a sursei și a indicării oricăror modificări efectuate. Pentru orice utilizare sau reproducere a fotografiilor ori a altor materiale care nu aparțin Fundației Europene de Formare, este necesară obținerea permisiunii direct de la titularii drepturilor de autor.

Deed – Attribution 4.0 International – Creative Commons.

La citarea acestui raport, vă rugăm să utilizați următoarea formulare:

Fundația Europeană de Formare (2026), *Educația adulților în Moldova*, Torino.

CUPRINS

CUPRINS	3
INTRODUCERE	5
Contextul țării	6
CAPITOLUL I: POLITICI ȘI STRATEGII ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI ADULȚILOR	8
Strategii	8
Cadrul legal	10
Politici privind educația adulților	10
Performanța națională în raport cu principalele obiective ale UE privind educația adulților	12
Concluzii	14
CAPITOLUL II: ARANJAMENTELE INSTITUȚIONALE ȘI GUVERNANȚA ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI ADULȚILOR	16
Aranjamente instituționale	16
Model de guvernanță a educației adulților	17
Finanțarea educației adulților	19
Monitorizare și asigurare a calității	20
Concluzii	21
CAPITOLUL III: OFERTA DE EDUCAȚIE A ADULȚILOR	23
Tipuri și programe de educație pentru adulți	23
Măsuri de sprijin și servicii pentru persoanele adulte care învață	25
Concluzii	26
CONCLUZII	28
ANEXA I – CADRU ANALITIC ȘI ÎNTREBĂRI DE GHIDARE	30
ANEXA II – LISTA INTERVIURILOR INDIVIDUALE	33
ANEXA III – FURNIZORI DE PROGRAME DE EDUCAȚIE ȘI FORMARE PENTRU ADULȚI	34
ANEXA IV – ROLURILE INSTITUȚIONALE PRIVIND ASIGURAREA CALITĂȚII PENTRU EDUCAȚIA ADULȚILOR ÎN MOLDOVA	36
ANEXA V – ARANJAMENTE INSTITUȚIONALE, GUVERNANȚĂ ȘI RESPONSABILITĂȚI ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI ADULȚILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA	39

ANEXA VI – TIPURI ȘI PRINCIPALE PROGRAME DE EDUCAȚIE A ADULȚILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA	41
ANEXA VII – SURSE DE FINANȚARE PENTRU EDUCAȚIA ADULȚILOR ÎN MOLDOVA	42
ANEXA VIII – IPT ÎN MOLDOVA	43
LISTA DE ABREVIERI	44
REFERINȚE	46

INTRODUCERE

Această fișă de țară a fost elaborată în 2025 de Fundația Europeană pentru Formare (ETF) ca parte a unui exercițiu de cartografiere a educației adulților în următoarele țări candidate și potențial candidate la aderarea la Uniunea Europeană (UE): Albania, Bosnia și Herțegovina, Kosovo¹, Moldova, Muntenegru, Macedonia de Nord, Serbia și Ucraina.

Acest proiect se concentrează pe educația adulților ca sector de importanță tot mai mare, având în vedere transformările sociale și economice continue și cererea tot mai mare de monitorizare și raportare privind reformele menite să îmbunătățească competențele, recalificarea și dezvoltarea generală a capitalului uman.

Educația adulților este înțeleasă ca o parte importantă a învățării pe tot parcursul vieții². Include educația formală (adică legată de calificări formale) și non-formală (în principal în companii, dar și în alte medii de învățare), inclusiv activități de perfecționare și recalificare, precum și învățare orientată spre dezvoltarea unui spectru larg de competențe³.

Conform Codului Educației al Republicii Moldova⁴ (nr. 152 din 17 iulie 2014), educația adulților este recunoscută în cadrul sistemului național de educație (articolele 123, 124, 125, 126). Deși Codul conturează principiile învățării pe tot parcursul vieții și accesul echitabil la educație pentru toate grupele de vârstă, în ceea ce privește implementarea pentru adulți, aceasta este ghidată de o lege de reglementare specifică. Prin Hotărârea Guvernului (HG) nr. 222 din 26 martie 2024, a fost aprobat Regulamentul privind educația adulților, care elaborează modalitățile și mecanismele instituționale pentru furnizarea educației adulților. Educația adulților în Moldova permite adulților dobândirea și îmbunătățirea competențelor, în special a competențelor profesionale și competențelor cheie pentru dezvoltare personală, angajabilitate și cetățenie activă, responsabilitate socială, în conformitate cu principiile învățării pe tot parcursul vieții. Educația adulților în Moldova se oferă prin: (i) educație formală: programe structurate în cadrul instituțiilor recunoscute, inclusiv calificări generale și profesionale adaptate pentru adulți, cadre instituționalizate și acreditate; (ii) educație non-formală: oportunități de învățare organizate dincolo de structurile formale, cum ar fi cursuri scurte de formare certificate, dezvoltare profesională, formare în alfabetizare digitală și educație culturală sau civică; (iii) învățarea informală este recunoscută în noțiunile mai largi de politici ale educației pe tot parcursul vieții, dar depășește sfera acestei cartografieri. Prin urmare, în scopul acestui raport, termenul "învățare pentru adulți" se referă exclusiv la ceea ce este recunoscut oficial în Moldova ca educație formală și neformală pentru adulți.

Pentru dezvoltarea acestei fișe de țară, a fost realizată o colectare sistematică de informații prin cercetare documentară și muncă de teren, care s-a încheiat în septembrie 2025. Analiza este organizată în jurul cadrului analitic și a întrebărilor de ghidare prezentate în [Anexa I](#). Interviu individual au fost realizate între lunile iulie - septembrie 2025 cu reprezentanți ai instituțiilor relevante – actori cheie și părți interesate în educația adulților, inclusiv furnizori formali și neformali de programe de educație pentru adulți, precum Centrul de Excelență în Servicii și Procesarea Alimentelor, Confederația Națională a Patronatelor, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), ÎCS 'Premier Energy Distribution' SA și DVV International Moldova⁵. Lista persoanelor intervievate este prezentată ca [Anexa II](#). Acest raport a fost validat de Serviciul Învățare pe tot parcursul vieții al Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova (MEC) și Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, Direcția politici ocupaționale și de reglementare a migrației forței de muncă și Serviciul politici demografice.

¹ Această denumire nu aduce atingere pozițiilor privind statutul și este în conformitate cu Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU 1244/1999 și cu Avizul Curții Internaționale de Justiție privind Declarația de independență a Kosovo.

² Glosarul Cedefop definește LLL ca "orice activitate de învățare desfășurată de-a lungul vieții, într-un cadru formal, neformal sau informal, care duce la îmbunătățirea cunoștințelor, know-how-ului, abilităților, competențelor și calificărilor din motive personale, sociale sau profesionale" [Învățare pe tot parcursul vieții | CEDEFOP](#).

³ Skills din engleza / competențe - sunt înțelese într-un sens larg, cuprinzând competențe, cunoștințe și competențe pe tot parcursul vieții, mult dincolo de cele necesare pentru piața muncii.

⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110112&lang=ro.

⁵ [Institute for International Cooperation of the German Adult Education Association \(Deutscher Volkshochschul-Verband\)](#).

Informațiile prezentate în acest document reflectă și oferă perspective asupra a trei dimensiuni importante ale educației adulților: **1. Strategii și politici pentru educația adulților; 2. Aranjamente legale/instituționale și guvernare, și 3. Tipuri și forme de furnizare a educației formale și neformale**, iar aceasta va servi drept bază pentru ETF și părțile interesate implicate să identifice arii prioritare pentru posibile acțiuni viitoare sau recomandări pentru strategii de politici.

Această fișă de țară prezintă elemente-cheie factuale despre educația adulților, având în vedere cele trei dimensiuni menționate mai sus.

Contextul țării

Tendințe socio-economice și demografice cheie

Populația Republicii Moldova continuă să scadă din cauza fertilității scăzute și a migrației susținute spre exterior. Conform Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova (BNS), Recensământul Populației și Locuințelor din 2024 a înregistrat o populație rezidentă obișnuită de 2 409 milioane, dintre care 46,4% locuiau în zone urbane și 53,6% în zone rurale. Structura populației arată o îmbătrânire marcată: 23,7% sunt peste vârsta activă, 55,7% din vârsta activă și doar 20,5% sub vârsta activă. Aproape 30% dintre locuitori locuiesc în Chișinău, ceea ce confirmă dezechilibrele teritoriale în accesul la educație, servicii și oportunități de muncă (BNS, 2025a).

Aspecte cheie despre țară⁶

Demografie: Conform recensământului populației și locuințelor din 2024, Republica Moldova avea 2 409 milioane de locuitori. Dintre aceștia, 23,7% erau peste vârsta activă, în timp ce 30% locuiau în municipalitatea Chișinău, reflectând o concentrație demografică puternică în capitală. Datele confirmă tendințele continue de îmbătrânire și depopulare a populației, determinate de migrație și scăderea fertilității.

Piața muncii: În anul 2024, piața muncii din Republica Moldova a înregistrat un nivel moderat al ocupării forței de muncă și un șomaj relativ scăzut, conform datelor oficiale ale Biroului Național de Statistică. Pentru populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani⁷, rata de participare la forța de muncă a fost de 59,1%, reflectând dimensiunea populației active în această grupă de vârstă. Rata de ocupare a constituit 56,8%, indicând o utilizare limitată a potențialului forței de muncă. În același timp, rata șomajului conform definiției Biroului Internațional al Muncii (BIM/ILO) a fost de 3,9%⁸ (BNS, 2025b).

Tineret și vulnerabilitate: În anul 2024, potrivit Biroului Național de Statistică, ponderea tinerilor NEET (persoane care nu sunt în Educație, Angajare sau Formare) în rândul tinerilor cu vârsta de 15–29 de ani a fost de 20,3%. În această grupă de vârstă, în totalul NEET, predomină femeile, iar diferențele de gen sunt semnificative, femeile având o prezență mai mare decât bărbații în rândul persoanelor NEET⁹ (BNS, 2025c). Vulnerabilitățile socio - economice rămân semnificative. În anul 2024, rata riscului de sărăcie (sărăcia relativă)¹⁰ a fost de 21,5% în rândul populației din Republica Moldova (BNS, 2025d).

⁶Datele relevante pentru această secțiune au fost colectate din următoarele surse: (i) UNFPA Moldova – Al doilea set de date rezultate ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024: Demografie, migrație și caracteristici gospodării (2024), moldova.unfpa.org, Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. (ii) Biroul Național de Statistică (BNS) – Ocuparea forței de muncă și șomajul în Republica Moldova, T1 2025 (2025), statistica.gov.md. (iii) Biroul Național de Statistică (BNS) – NEET pentru tineret în Republica Moldova pentru trimestrul patru al anului 2024 (2025), statistica.gov.md. (iv) Expert-Grup – Raportul de Stare a Țării 2024 (2024), expert-grup.org. (v) Banca Mondială / ITU – Persoane fizice care folosesc Internetul (% din populație) (2023), <https://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.USER.ZS>. (vi) ONU Moldova / ILO / ITU – Raportul care evaluează competențele digitale ale adulților în zonele rurale deschide calea pentru politici mai incluzive (2025), moldova.un.org. (vii) UNFPA Moldova și BNS – Recensământul Populației și Locuințelor 2024 (distribuție urban-rurală) și Statisticile sărăciei BNS – Sărăcia în Republica Moldova 2024, statistica.gov.md.

⁷ O pondere importantă este constituită din pensionari (pentru limită de vârstă sau dizabilitate), iar restul include persoane aflate temporar peste hotare în scop de muncă, precum și persoane rezidente care nu sunt active pe piața internă a muncii, fiind orientate spre migrația de muncă.

⁸ Analiza anuală a acestor indicatori oferă o imagine mai reprezentativă asupra funcționării pieței muncii, evitând distorsiunile sezoniere asociate perioadelor cu activitate economică redusă.

⁹ https://statistica.gov.md/index.php/ro/tinerii-neet-in-trimestrul-i-2024-9430_61321.html.

¹⁰ Sărăcia relativă reflectă ponderea populației cu venituri sub 60% din venitul median național și include toate sursele de venit, inclusiv beneficiile guvernamentale.

Acest indicator oferă un cadru comparabil internațional pentru evaluarea riscului de sărăcie și excluziune socială în țară (cu rate semnificativ mai mari în zonele rurale¹¹. Pe piața muncii, raportul ocupare/populație (15+) a fost de 39,1% în primul trimestru al anului 2025, cu șomaj de 2,8% și inactivitate economică de 57,2% (BNS, 2025e).

Digitalizare și educație: În 2023, 80,2% dintre persoanele din Moldova au folosit Internetul, conform datelor Băncii Mondiale/ITU. Totuși, o evaluare ONU–ILO–ITU din 2025 a evidențiat niveluri scăzute de competențe digitale, încredere și acces în rândul adulților din zonele rurale, subliniind necesitatea unei dezvoltări țintite a capacităților. În ciuda unei rate relativ ridicate de acoperire a internetului, abilitățile digitale sunt inegale, mai ales în zonele rurale. O evaluare a ILO–ITU din 2025 a arătat că adulții din mediul rural (45–65 de ani) folosesc predominant telefoanele mobile pentru sarcini de bază, cu bariere precum încredere scăzută, acces limitat la dispozitive și lipsă de încredere în serviciile electronice (Națiunile Unite Moldova, 2025).

Urbanizare și disparități teritoriale: Ponderea populației urbane a fost de 46,4% în 2024, municipiul Chișinău reprezentând aproximativ 30% din totalul locuitorilor. Inegalitățile persistente rurale–urbane continuă să modeleze rezultatele educației, ocupării forței de muncă și sărăciei, sărăcia rurală fiind aproape de două ori mai mare decât în zonele urbane.

¹¹ https://statistica.gov.md/en/statistic_indicator_details/58.

CAPITOLUL I: POLITICI ȘI STRATEGII ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI ADULȚILOR

Acest capitol oferă o perspectivă asupra principalelor strategii și politici în domeniul educației adulților, alinierea acestora cu obiectivele și inițiativele UE, prioritățile strategice și politice naționale, principalii indicatori și ținte ce trebuie atinse și comparația acestora cu țintele UE.

Strategii

Prezentare generală asupra documentelor strategice relevante

Educația adulților în Moldova este acum integrată într-un cadru strategic național centrat pe Strategia de Dezvoltare "Educația 2030", pe care Guvernul a aprobat-o în 2023. Educația 2030 tratează învățarea pe tot parcursul vieții ca o dimensiune transversală a sistemului educațional: urmărește îmbunătățirea accesului la educație continuă și non-formală pentru adulți, consolidarea căilor de învățământ profesional tehnic (IPT) pentru cursanții de toate vârstele și integrarea competențelor digitale și verzi în toate programele. Strategia de Dezvoltare "Educația 2030" este aliniată cu agenda națională de dezvoltare a Moldovei, "Moldova Europeană 2030", precum și cu angajamentele internaționale privind competențele și învățarea pe tot parcursul vieții. În acest context, MEC și ministerele partenere (în special Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării), Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), autoritățile locale și partenerii sociali coordonează împreună reformele pentru a lărgi căile educației adulților și a conecta mai bine formarea cu nevoile pieței muncii.

Strategia de Dezvoltare "Educației 2030"

Strategia de Dezvoltare "Educația 2030" (HG nr. 114/2023¹²) este strategia centrală de educație pentru Moldova. Aceasta stabilește o viziune la nivelul întregului sistem pentru a asigura calitate, incluziune și învățarea pe tot parcursul vieții pentru toate vârstele până în 2030. Obiectivele sale vizează copilăria timpurie, educația generală, IPT, învățământul superior și învățarea pe tot parcursul vieții.

Principalul pilon relevant pentru educația adulților este creșterea accesului la oportunități de învățare continuă și non-formală, care trebuie realizată prin diversificarea furnizorilor de învățare și a formatelor de predare. Căile flexibile de învățare sunt promovate pentru a ajunge la adulți, vizând în special accesul egal pentru locuitorii rurali și grupurile vulnerabile.

O a doua componentă majoră este modernizarea IPT, inclusiv formare profesională continuă și cursuri scurte de perfecționare și recalificare pentru adulți. Strategia încurajează integrarea învățării la locul de muncă, învățământul dual și implicarea mai largă a angajatorilor pentru a spori dobândirea abilităților practice și angajabilitatea.

În al treilea rând, Strategia evidențiază importanța dezvoltării competențelor digitale și verzi la nivelul întregii populații, pregătind persoanele care învață pentru o economie în rapidă schimbare, bazată pe tehnologie și orientată spre sustenabilitate. Aceasta presupune integrarea competențelor transversale privind alfabetizarea digitală, conștientizarea problemelor de mediu și sustenabilitatea în curricula de la toate nivelurile de educație.

În al patrulea rând, Strategia prioritizează recunoașterea și validarea învățării anterioare, permițând adulților să obțină recunoaștere formală pentru cunoștințele și abilitățile dobândite prin experiență de muncă sau educație nonformală și informală.

¹² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136600&lang=ro.

Strategia de Dezvoltare "Educația 2030" urmărește, de asemenea, să consolideze coordonarea dintre serviciile de ocupare a forței de muncă și ofertele de educație a adulților, legând oferta de formare de căile de dezvoltare și recalificare aliniate cerințelor pieței muncii.

Până în 2030 Moldova vizează:

- o creștere de 10% a furnizorilor de asistență socială,
- o extindere cu 20% a programelor de formare pentru adulți,
- asigurarea disponibilității complete a cursurilor de recalificare pentru adulți în domeniile cheie, inclusiv în educație,
- crearea de servicii de validare și certificare care să acopere cel puțin 60% din cererea națională, și
- dezvoltarea a trei noi programe de formare în competențe digitale pentru adulți.

Aceste măsuri subliniază angajamentul guvernului de a construi un sistem de învățare pe tot parcursul vieții mai flexibil, orientat spre cerere și incluziv, legat de tranzițiile pe piața muncii și de angajabilitate.

Strategia de Transformare Digitală 2023–2030

Strategia de Transformare Digitală 2023–2030¹³ identifică incluziunea digitală și dezvoltarea competențelor ca priorități care se intersectează cu politicile de învățare pe tot parcursul vieții. Sprijină extinderea programelor de alfabetizare digitală, a serviciilor electronice și a infrastructurii esențiale pentru educația adulților, în special în zonele izolate și rurale. Strategia se angajează să integreze dezvoltarea competențelor digitale în politicile publice și inițiativele educaționale.

Programul Național pentru Ocuparea Forței de Muncă 2022-2026

Programul Național pentru Ocuparea Forței de Muncă 2022-2026¹⁴ recunoaște explicit învățarea pe tot parcursul vieții și recalificarea ca instrumente pentru îmbunătățirea angajabilității și reducerea excluderii pe piața muncii. Identifică măsuri destinate adulților șomeri și inactivi, tinerilor aflați în risc și lucrătorilor în vârstă și solicită o integrare mai strânsă între serviciile de angajare și ofertele de formare. Monitorizarea efectelor pieței muncii este asigurată prin Studiul Forței de Muncă (LFS) și indicatorii naționali de ocupare a forței de muncă (ANOFM; BNS 2025), ([Ministerul Muncii și Protecției Sociale](#), [Biroul Național de Statistică al Moldovei](#)).

Agenda de Reformă în cadrul Planului de Creștere 2025–2027

Agenda de Reformă conform Planului de Creștere 2025–2027 al Republicii Moldova, aprobat prin HG nr. 251/2025, este pachetul oficial de reformă legat de Planul de Creștere al Moldovei 2025-2027 și prezintă 56 de reforme și 153 de măsuri concrete organizate pe șapte piloni strategici. Documentul conturează drumul Moldovei către integrare europeană, competitivitate și dezvoltare incluzivă, cu un buget financiar de 1,9 miliarde de euro din partea UE, condiționat de implementarea reformelor. Dintre cei șapte piloni, pilonul "capital social" include explicit reforma sistemului educațional, dezvoltarea forței de muncă, dezvoltarea competențelor și incluziunea socială.

Deși nu denumesc întotdeauna explicit "educația adulților", angajamentele Agendei în educație, competențe, infrastructură și conectivitate deschid implicit spațiu pentru educația adulților, învățarea pe tot parcursul vieții și recalificare. De exemplu, Agenda prevede extinderea infrastructurii digitale (bandă largă, conectivitate), modernizarea infrastructurii educaționale, alinierea piețelor educaționale și ale muncii și accesul incluziv la formare în toate regiunile. Aceste măsuri indică o educație non-formală, continuă, flexibilă și îmbunătățită pentru adulți, în special în zonele defavorizate. Pentru a asigura responsabilitatea, Agenda include un regim robust de monitorizare, raportare și evaluare, cu rapoarte semestriale și anuale depuse Comisiei Europene, dezvăluire publică a progresului și coordonare instituțională printr-un Consiliu de Coordonare al Reformei prezidat de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării. Prin această structură instituțională, Agenda ar putea susține urmărirea indicatorilor relevanți pentru educația adulților (de exemplu, ratele de participare la educația

¹³ https://mded.gov.md/wp-content/uploads/2023/11/STD_EN.pdf.

¹⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134612&lang=ro.

continuă, acoperirea regională, dezvoltarea competențelor) și ar putea lega implementarea reformei de distribuirea sprijinului financiar al UE.

Cadrul legal

Educația adulților în Moldova este fundamentată în Codul Educației (Legea nr. 152/2014), care definește învățarea pe tot parcursul vieții ca parte a sistemului național de educație și oferă baza pentru educația de tip a doua șansă, formarea profesională pentru adulți și formarea continuă. Pe baza acestora, Regulamentul privind Educația Adulților (HG nr. 222/2024¹⁵) oferă un cadru unificat pentru educația generală și profesională a adulților, stabilește responsabilitățile autorităților centrale și locale, definește acreditarea programelor și creează baza legală pentru validarea educației non-formale și informale. Etapele rămase includ operaționalizarea completă a procedurilor de validare a învățării non-formale și informale, instituirea unor mecanisme sustenabile de finanțare pentru furnizorii de educație și formare non-formală și îmbunătățirea monitorizării participării adulților și a rezultatelor obținute.

Prezentare generală a cadrului legal relevant

Codul Educației al Republicii Moldova

Codul Educației al Republicii Moldova (Legea nr. 152/2014¹⁶) oferă principala bază juridică pentru educația adulților și învățarea pe tot parcursul vieții în țară, încadrând educația ca un proces continuu accesibil persoanelor de toate vârstele. Conform articolului 3 (1), Codul garantează *dreptul la educație pe tot parcursul vieții*, în timp ce articolul 9 (1) (g) include explicit învățarea pe tot parcursul vieții printre principiile călăuzitoare ale sistemului național de educație.

Articolele 13 și 135–138 stabilesc educația adulților ca o componentă integrantă a sistemului, definind formele și obiectivele acestuia, inclusiv *educația cu a doua șansă, formarea profesională continuă, recalificarea profesională și învățarea non-formală și informală*. Codul pune accent pe flexibilitatea traseelor de învățare, permițând adulților să combine educația cu angajarea și angajamentele personale. Mai mult, articolul 138 (3) impune crearea unor mecanisme pentru *recunoașterea, validarea și certificarea competențelor dobândite prin învățare non-formală și informală*, oferind baza legală pentru a permite recunoașterea învățării dobândite în contexte diferite de-a lungul timpului. MEC este desemnat ca principala autoritate de coordonare (Articolul 11), responsabilă pentru dezvoltarea politicilor, asigurarea calității și alinierea la nevoile pieței muncii.

Per ansamblu, Codul Educației poziționează educația adulților ca o piatră de temelie a documentelor de politici de educație și ocupare a Moldovei, promovând incluziunea, angajabilitatea și adaptabilitatea în conformitate cu principiile europene ale învățării pe tot parcursul vieții și Cadrul European de Calificări (EQF).

Politici privind educația adulților

Cadrul educației adulților al Moldovei se bazează pe un set coerent de legi, hotărâri de guvern și ordine ministeriale care definesc prioritățile, responsabilitățile și instrumentele pentru învățarea pe tot parcursul vieții. Codul Educației (Legea nr. 152/2014) oferă baza legală, integrând educația adulților și învățarea pe tot parcursul vieții în sistemul național de educație și stabilind baza pentru validarea și recunoașterea învățării anterioare. Pe baza acestuia, HG nr. 222/2024 a introdus un cadru unificat de reglementare pentru educația profesională a adulților și formarea profesională continuă, clarificând responsabilitățile furnizorilor, procedurile de acreditare și mecanismele de validare pentru învățarea non-formală și informală. La acest cadru se adaugă prevederile recente ale ordinelor MEC:

- Ordinul MEC nr. 1834/2025 privind aprobarea Metodologiei de elaborare a programelor de educație

¹⁵ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142707&lang=ro.

¹⁶ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110112&lang=ro.

- generală și formare profesională a adulților în cadrul învățării pe tot parcursul vieții;
- Ordinul MEC nr. 962/2025 privind aprobarea Ghidului practic pentru elaborarea și implementarea programelor de microcalificare;
- Ordinul MEC nr. 572/2025 privind aprobarea Metodologiei pentru recalificarea cadrelor didactice și validarea competențelor profesionale în vederea ocupării funcțiilor didactice în educație timpurie, învățământ primar, gimnazial și liceal;
- Ordin MEC nr. 192/2025 privind aprobarea modelului Certificatului de competență profesională pe niveluri CNC, eliberat la absolvirea programelor de formare profesională a adulților.

Prioritățile de politici în educația adulților se concentrează pe patru domenii prioritare, după cum urmează:

Extinderea accesului și diversității ofertei educaționale (în formate nonformale, modulare și flexibile)

Sistemul de educație a adulților urmărește să extindă participarea prin creșterea disponibilității opțiunilor de învățare non-formale, modulare și flexibile. Codul Educației (Legea nr. 152/2014) integrează învățarea pe tot parcursul vieții în sistemul național de educație, în timp ce HG nr. 222/2024 și ordinele MEC oferă un cadru unificat care permite unei game largi de furnizori acreditați să ofere programe de formare profesională pentru adulți. Aceste reforme susțin un acces mai larg, inclusiv pentru adulții din zonele rurale și grupurile vulnerabile.

Relevanța pentru piața muncii (corelarea educației adulților cu ocuparea forței de muncă și cu măsurile active ale pieței muncii)

O prioritate fundamentală este alinierea educația adulților cu nevoile pieței muncii și cu măsurile active ale pieței muncii. Cadru normativ introdus prin Hotărârea Guvernului nr. 222/2024 clarifică rolul furnizorilor de formare pentru adulți și promovează o coordonare mai strânsă cu serviciile de ocupare a forței de muncă. Scopul este de a asigura ca parcursurile de perfecționare și recalificare să sprijine direct ocupabilitatea, tranzițiile profesionale și adaptabilitatea forței de muncă.

Validarea și permeabilitatea (continuarea implementării și extinderii proceselor de recunoaștere a învățării nonformale și informale și corelarea învățării validate cu nivelurile CNC).

Codul Educației stabilește baza legală pentru recunoașterea învățării anterioare, iar HG nr. 222/2024 și ordinele MEC specifice (Ordin MEC nr. 885/2022, Ordin MEC nr. 1066/2023 și Ordin MEC nr. 1021/2023) reglementează certificarea competențelor dobândite în contexte non-formale și informale la nivelurile 3 – 6 CNC. Consolidarea mecanismelor de validare și corelarea cu CNC facilitează trasee clare pentru adulți de a obține calificări formale. Astfel Moldova urmărește să îmbunătățească permeabilitatea dintre căile de învățare și să creeze căi mai clare pentru adulți de a obține calificări formale.

Competențe digitale și verzi (scalarea alfabetizării digitale și competențelor pentru economia verde în ofertele educației adulților)

În conformitate cu prioritățile naționale de dezvoltare, politicile de educație a adulților promovează integrarea alfabetizării digitale și a competențelor pentru economia verde în cadrul programelor de formare. Actualizările reglementărilor încurajează furnizorii să integreze competențe emergente legate de digitalizare și tranziția verde, sprijinind adulții să se adapteze la schimbările tehnologice și la cerințele în continuă evoluție ale unei economii cu emisii scăzute de carbon.

Aceste priorități sunt integrate în Strategia de Dezvoltare Educația 2030 (HG nr. 114/2023), Strategia de Transformare Digitală 2023–2030 și Agenda de Reformă din cadrul Planului de Creștere 2025–2027 (HG nr. 251/2025), care împreună aliniază educația adulților cu obiectivele naționale de creștere și integrare a UE.

În ceea ce privește stadiul de implementare, deși instrumentele legislative de bază sunt deja în vigoare, operaționalizarea lor rămâne inegală în diferite domenii ale sistemului. HG 222/2024 și documentele reglatorii și normative ale MEC, inclusiv Ordinul nr. 8/2024 privind Dezvoltarea Profesională Continuă (DPC) pentru personalul didactic, sunt operaționale și sunt folosite pentru înregistrarea, autorizarea și asigurarea calității multor programe pentru adulți. Au fost lansate, pe bază de proiect, programe pilot și prime implementări ale microcertificărilor și microcalificărilor, precum și ale programelor modulare de ciclu scurt la nivelul furnizorilor, iar recente ajustări normative creează în mod explicit cadrul legal pentru certificate scurte, modulare și cumulabile, care pot fi corelate cu unitățile Cadrului Național al Calificărilor. În același timp, unele regulamente și proceduri operaționale (în special procedurile operaționale naționale de validare a educației non-formale și informale, regulile de finanțare pentru furnizorii neformali și cartografierea consecventă CNC pentru microcalificări) rămân în curs de lucru. Toate programele de calificare parțială (microcalificare) sunt relaționate cu CNC.

Toate certificatele eliberate pentru programe autorizate/acreditate sunt digitalizate și eliberate centralizat de către CTICE - Centrul Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație, structură a MEC.

Pe baza acestui cadru, mai multe reforme recente au accelerat adoptarea educația adulților în Moldova. În 2025, guvernul a aprobat măsuri pentru a facilita acreditarea și recunoașterea cursurilor de educație și formare continuă, simplificând pașii administrativi pentru furnizori și reducând povara birocratică și timpul de lansare pe piață pentru cursurile scurte orientate spre forța de muncă. Această evoluție completează proiectele pilot susținute de donatori, care testează modele de microcalificări și scheme sectoriale de dezvoltare profesională continuă.

Între timp, ordinele și ghidurile Ministerul Educației și Cercetării privind validarea competențelor obținute anterior prin educație informală și nonformală referitoare la proiectele pilot de validare au contribuit la dezvoltarea metodologiilor pentru evaluarea prin portofoliu, centrele de evaluare și formarea evaluatorilor, însă extinderea la nivel național și recunoașterea de către angajatori a certificatelor obținute prin procesul de validare necesită în continuare scalare și stimulente mai puternice pentru creșterea gradului de acceptare din partea angajatorilor.

În același timp, în ciuda alinierii legale, lacunele practice încetinesc impactul, finanțarea durabilă pentru furnizarea neformală este în mare parte absentă, țintele naționale și monitorizarea sistematică a participării adulților (25–64) nu sunt încă stabilite, iar recunoașterea certificatelor scurte neformale de către angajatori rămâne inconsistentă. Aceste blocaje operaționale limitează ritmul în care intențiile de politică publică se transformă în creșteri măsurabile ale participării adulților, ale perfecționării competențelor și ale rezultatelor pe piața muncii.

Pentru a asigura eficacitatea politicilor, progresul ar trebui monitorizat prin indicatori-cheie, inclusiv numărul și ponderea programelor acreditate pentru formare profesională continuă și micro-calificare, implementarea și acoperirea regională a serviciilor de validare a educației non-formale și informale și numărul de certificate emise pentru recunoașterea învățării anterioare, ratele de participare ale adulților (vârste 25–64 de ani) în cadrul învățării formale, non-formale și informale, și rezultatele de angajare legate de validarea educației non-formale și informale și microcalificare.

Performanța națională în raport cu principalele obiective ale UE privind educația adulților

Această secțiune descrie obiectivele la nivelul UE în domeniul educației și competențelor, concepute pentru a pune accent pe calitatea, incluziunea și excelența în învățare, precum și situația actuală din Republica Moldova, raportată la aceste obiective, în măsura în care datele disponibile permit acest lucru.

Participarea adulților la învățare

Ținta UE	Țintă națională
Cel puțin 47% dintre adulții cu vârste între 25 și 64 de ani ar trebui să fi participat la învățare în ultimele 12 luni, până în 2025.	Nu există date disponibile pentru a le compara corespunzător cu această țintă a UE
Cel puțin 60% dintre adulții cu vârste între 25 și 64 de ani ar trebui să fi participat la învățare în ultimele 12 luni, până în 2030.	Nu există o cifră publică pentru procentul tuturor adulților (25–64) care participă la învățare.

Sursa tabelului: Autor

Moldova monitorizează în prezent rata de participare la formarea profesională continuă pentru angajații întreprinderilor cu 10+ angajați. Conform BNS Rata de participare a fost de 20,8% în 2023 și a crescut la 21,6% în 2024. Acest indicator se referă doar la formare profesională continuă, astfel că nu se compară adecvat cu țintele UE privind participarea adulților în toate tipurile de învățare. Pentru a permite comparația, colectarea datelor în Moldova ar trebui extinsă pentru a include toate activitățile educației adulților (formale, neformale, informale) pentru întreaga grupă de vârstă 25–64 de ani și să stabilească ținte naționale corespunzătoare de participare.

Rata de participare în formarea continuă a adulților menționată mai sus arată, totuși, că sporirea oportunităților de educație a adulților în Republica Moldova și alinierea acestora la standardele Uniunii Europene poate necesita eforturi susținute.

Performanță sub nivelul așteptat la competențele de bază/digitale și rezultate de top la competențele de bază

Ținta UE	Situația actuală în Moldova
Ponderea performanțelor sub rezultate la alfabetizare/ citire, matematică, știință și competențe digitale ar trebui să fie mai mică de 15%, în timp ce ponderea celor mai bune performanțe în alfabetizare, matematică și științe ar trebui să fie de cel puțin 15%, până în 2030.	Conform indicatorilor de bază PISA ¹⁷ raportați în Strategia de Dezvoltare a Educației 2030, între 49,7% și 57,8% dintre elevii moldoveni au rezultate sub nivelul minim de competență (Nivel 2) la Citire, Matematică și Științe, semnificativ peste pragul UE de 15% pentru performanțe slabe (sursa: Strategia de Dezvoltare a Educației 2030) Performanța de top - aproximativ 1% dintre cei mai buni performeri — mult sub obiectivul UE de 15%. (sursă – Pisa 2022)

Sursa tabelului: Autor

Subperformanță – proporția elevilor sub nivelul 2 este ridicată în toate domeniile evaluate, aproape de 50–56%, o diferență serioasă comparativ cu ținta UE de mai puțin de 15%.

Cei cu performanțe înalte – doar aproximativ 1% dintre elevii moldoveni ating nivelurile superioare PISA la alfabetizare/citire, matematică și științe, departe de pragul UE de 15%.

Competențe digitale – nu există date disponibile specifice pentru competențe digitale la nivel național pentru Moldova.

Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică (STEM) în Învățământul Profesional Tehnic (IPT)

Ținta UE	Situația actuală în Moldova
Procentul studenților înscriși în domeniile Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică (STEM) la nivel mediu în IPT inițial ar trebui să fie de cel puțin 45%, cel puțin 1 din 4 elevi fiind femei, până în 2030.	Nu au fost găsite date publice pentru ponderea specifică a studenților înscriși în domeniile Științe, Tehnologie, Inginerie și Matematică (STEM) în cadrul formării profesionale din Moldova

Sursa tabelului: Autor

¹⁷ Programul pentru Evaluarea Studenților Internaționali.

Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică (STEM) în Învățământul superior

Ținta UE	Situația actuală în Moldova
Procentul studenților înscriși în domeniile STEM în învățământul superior este de cel puțin 32%, iar cel puțin 2 din 5 studenți sunt femei, până în 2030.	1,9987% dintre absolvenții în Științe Naturale, Matematică și Statistică (2019). Nu există date cuprinzătoare pentru alte domenii STEM. Datele privind forța de muncă sugerează doar 27–32% reprezentare feminină în profesiile STEM, indicând o diferență de gen în sectorul STEM universitar. Fără date directe.

Sursa tabelului: Autor

Republica Moldova rămâne în urmă față de obiectivul de 32% privind înscrierea în domeniile STEM, având mai puțin de 2% dintre absolvenții învățământului superior în domeniile de bază STEM. Participarea femeilor este, de asemenea, sub pragul de 40%, deși statisticile detaliate pe domenii și pe sexe nu sunt disponibile.

Lipsa datelor complete împiedică monitorizarea înscrierilor în domeniile STEM, evaluarea disparităților de gen și corelarea ofertei de formare cu nevoile pieței muncii. Consolidarea sistemelor de date, în special privind participarea adulților la educație pe domenii, niveluri și sexe, este necesară pentru luarea deciziilor bazate pe dovezi și pentru a permite monitorizarea indicatorilor stabiliți de Strategia Uniunii Competențelor și în Republica Moldova.

Datele disponibile până în prezent subliniază importanța implementării unor politici țintite, cum ar fi bursele de studiu, campaniile de informare și sensibilizare, pentru a crește participarea generală și cea a femeilor în domeniile STEM.

Programe de doctorat în domeniul Tehnologiei Informației și a Comunicațiilor (ICT)

Ținta UE	Situația actuală în Moldova
Procentul studenților înscriși la programele de doctorat în Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC) ar trebui să fie de cel puțin 5%, cel puțin 1 din 3 studenți fiind femei, până în 2030.	Nu există date publice disponibile pentru acest indicator (nu există informații despre distribuția specifică disciplinelor).

Pe lângă participarea adulților la formare profesională continuă (21,6% în 2024), colectarea datelor naționale arată decalaje care împiedică compararea performanței cu țintele învățării pe tot parcursul vieții la nivel UE și ale Uniunii Competențelor. Rezultatele PISA arată performanțe semnificative sub rezultate (55–57%) și aproape niciun performer de top (~1%), în timp ce ratele de înscriere în STEM, în special pentru femei, sunt mult sub obiectivele UE, cu date limitate pentru monitorizarea progresului. Pentru a se alinia cu ambițiile UE, Moldova are nevoie de o colectare solidă a datelor, repere naționale clare și politici țintite pentru extinderea educației adulților, dezvoltarea competențelor de bază și creșterea participării femeilor în STEM și TIC.

Concluzii

Puncte forte

- Moldova a stabilit un cadru legal și strategic cuprinzător pentru educația adulților și învățarea pe tot parcursul vieții. Codul Educației (Legea nr. 152/2014), Regulamentul privind Educația Adulților (HG nr. 222/2024) și Strategia de Dezvoltare Educația 2030 (HG nr. 114/2023) oferă o bază solidă pentru educația adulților, integrând-o ca o dimensiune transversală a sistemului educațional și

promovând incluziunea, căile flexibile, recunoașterea învățării anterioare și alinierea la nevoile pieței muncii.

- Agenda de reforme prevăzută în Planul de Creștere 2025–2027 (HG nr. 251/2025) consolidează în continuare acest cadru, corelând reformele relevante pentru educația adulților cu asistența financiară a Uniunii Europene și creând mecanisme instituționale de monitorizare și evaluare, promovând astfel o responsabilizare mai mare.
- Inițiativele de digitalizare în cadrul strategiilor naționale, inclusiv programele de alfabetizare digitală și extinderea serviciilor electronice, reprezintă o inovație pozitivă care ar putea spori accesibilitatea și participarea în educația adulților, în special în zonele rurale și defavorizate.

Provocări

- În ciuda cadrului strategic și legal cuprinzător, implementarea rămâne limitată. Pașii cheie în așteptare includ legislația secundară, procedurile de acreditare și mecanismele de asigurare a calității pentru educația adulților non-formale, operaționalizarea sistemului de validare a educației non-formale și informale, stabilirea unor mecanisme durabile de finanțare pentru furnizorii de educație non-formală și continuă și îmbunătățirea monitorizării participării adulților și a rezultatelor de învățare.
- Rata națională de participare a adulților la formare profesională continuă a fost de 21,6% în 2024. Acest indicator nu este pe deplin comparabil cu reperele UE, care se bazează pe o participare mai largă la învățarea pe tot parcursul vieții, acoperind toate modalitățile. Din cauza colectării limitate de date privind educația adulților în Moldova, comparația cu setul complet de indicatori pentru învățarea pe tot parcursul vieții și educația adulților utilizați la nivel UE nu este posibilă în acest moment. Ar fi necesară extinderea colectării datelor în toate formele de educație a adulților pentru a permite monitorizarea și evaluarea în conformitate cu cadrele europene.
- Alinierea cu țintele UE și PISA este incompletă, în special în domeniul precum înscrierea în STEM și TIC, echilibrul de gen în formare și competențele digitale.

Situația actuală

- Strategiile și legislația națională arată că educația adulților **este o prioritate recunoscută**, cu obiective clare: extinderea învățării pe tot parcursul vieții, facilitarea recalificării flexibile și îmbunătățirea competențelor și facilitarea incluziunii. Partenerii sociali, ONG-urile și actorii societății civile solicită tot mai mult implementarea și accesibilitatea deplină a educației adulților în toate regiunile. Evaluare - strategia și cadrul legal sunt **complet aliniate**.
- Cadrul legal este bine adaptat obiectivelor strategice naționale. Totuși, legislația și reglementările secundare pentru învățarea neformală, precum și mecanismele de abordare a inegalităților regionale, rămân insuficient dezvoltate. Astfel, deși legea este aliniată, implementarea practică este **parțial aliniată** cu nevoile regionale și prevederile de echitate.
- **Politicile** educației pentru adulți **rămân a fi fragmentate**, în timp ce educația adulților formală, în special în formare profesională continuă, este reglementată, educația non-formală și informală nu este încă susținută sau reglementată sistematic, mai ales la nivel de autorități locale.
- Disponibilitatea datelor, indicatorii cheie pentru monitorizarea progresului rămân foarte limitați. De exemplu, cea mai recentă rată de participare la formare profesională continuă în rândul adulților este de 21,6% (2024).
- Totuși, aceasta acoperă doar educația adulților în domeniul formării profesionale, iar datele nu reflectă participarea completă la învățarea pe tot parcursul vieții în toate formele sale (nonformală, informală, perfecționare a competențelor), nici rezultatele învățării, echitatea sau acoperirea regională. În consecință, disponibilitatea datelor, precum și procesele de monitorizare și evaluare rămân insuficiente / slabe.
- La acest moment, nu este posibilă compararea performanței Republicii Moldova în educația adulților cu standardele UE. Din cauza datelor parțiale și limitate, compararea rezultatelor Moldovei cu referințele europene (de exemplu, din cadrul NEAAL 2030 sau al inițiativei Uniunii Competențelor 2030) nu este realizabilă în prezent. Alinierea strategică și legislativă este mai avansată decât dovezile bazate pe date.

CAPITOLUL II: ARANJAMENTELE INSTITUȚIONALE ȘI GUVERNANȚA ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI ADULȚILOR

Acest capitol analizează și prezintă împărțirea rolurilor și responsabilităților între instituțiile responsabile, precum și principalele caracteristici ale modelului de guvernare în vigoare pentru subsectorul educației adulților.

Aranjamente instituționale

Sistemul de educație a adulților în Moldova funcționează într-un model de guvernare centralizat, coordonat în principal de MEC, cu contribuții semnificative din partea altor ministere, autorități locale, organizații neguvernamentale (ONG), parteneri sociali și părți interesate din sectorul privat.

Roluri și responsabilități în domeniul educației adulților

MEC stabilește cadrul de reglementare și strategic pentru educația adulților în Moldova. Strategia "Educația 2030" nu stabilește și nu face referire la un organism coordonator dedicat pentru educația adulților, iar în secțiunile de guvernare sau implementare nu este menționat un astfel de mecanism. Astfel, coordonarea se realizează prin structurile ministeriale existente, nu printr-o entitate specializată.

Colaborarea interministerială joacă un rol important în implementarea politicilor educației adulților. MEC colaborează cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS), Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Republicii Moldova (MDED) și alte ministere de resort relevante pentru a asigura alinierea programelor pentru educația adulților cu obiectivele naționale de dezvoltare și nevoile pieței muncii.

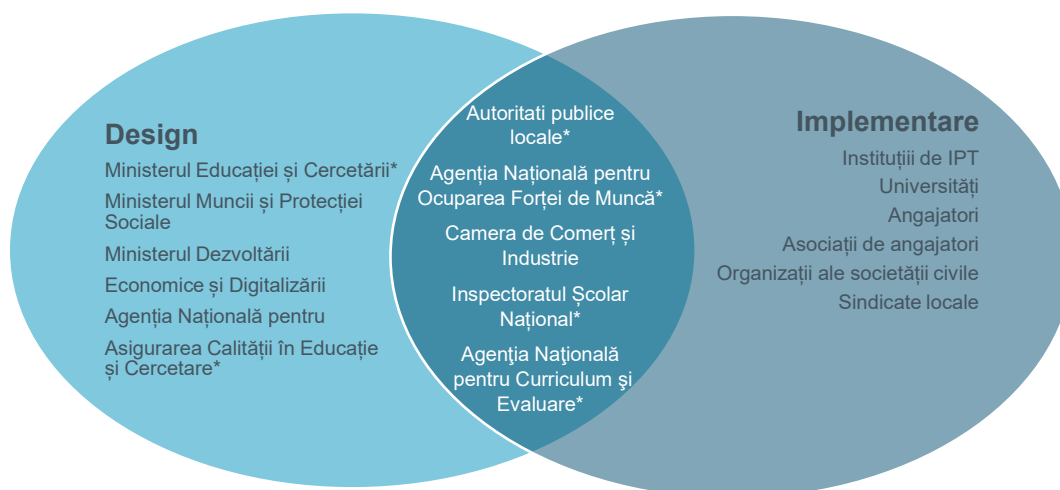
Implementarea educației adulților în Moldova se bazează pe colaborarea mai multor părți interesate. La nivel local, responsabilitatea implementării revine autorităților publice locale, care pot colabora cu ONG-uri locale, parteneri sociali și organizații comunitare pentru a extinde accesul la educația adulților și a livra programe adaptate contextelor locale. Această cooperare implică de obicei activități comune de implicare comunitară, partajarea facilităților existente (cum ar fi biblioteci, centre culturale sau spații de învățare pentru ONG-uri) și coordonarea inițiativelor locale adaptate nevoilor comunității, mai degrabă decât aranjamente formale de achiziție. Deoarece mecanismele legislative și de reglementare pentru ca autoritățile locale să sprijine educația adulților neformale rămân limitate, contribuția lor se bazează în mare parte pe facilitarea accesului, găzduirea activităților și parteneriatul cu actorii societății civile pentru a implementa programe aproape de locul de reședință al cursanților.

Asigurarea calității în educația adulților și în formarea profesională continuă este coordonată de MEC, prin ANACEC, care asigură cadrul normativ și realizează evaluarea externă și acreditarea programelor, în conformitate cu standardele naționale. Inspectoratul școlar, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare și autoritățile publice locale au roluri complementare de monitorizare, supraveghere profesională, evaluare curriculară și validare a competențelor. La nivel de implementare, furnizorii de educație pentru adulți, ONG-urile, angajatorii și partenerii sociali contribuie la calitate prin mecanisme interne și respectarea procedurilor naționale de asigurare a calității.

Sectorul privat, prin Camera de Comerț și Industrie (CCI), sindicatele, comitetele sectoriale și companiile individuale, contribuie, de asemenea, oferind feedback asupra nevoilor ocupaționale și participând la dezvoltarea și livrarea curriculei/programelor, oferind ocazional spații de formare sau instructori, contribuind astfel la consolidarea relevanței pentru piața muncii a furnizării programelor de formare pentru adulți.

Diagrama din Figura 1 oferă o perspectivă asupra responsabilităților fiecăreia dintre instituțiile implicate, așa cum sunt definite de cadrul legal adoptat.

Figura 1: Guvernanța instituțională și furnizorii în ecosistemul de învățare și competențe pentru adulți (Adaptat din ghidul ETF, 2025, și informații și documente naționale)



* Monitoring & Evaluation

Model de guvernanță a educației adulților

Sistemul de educație a adulților este supravegheat central de MEC, care se concentrează pe educația și formarea formală a adulților. Ministerul este responsabil pentru formularea politicilor, reglementare, managementul CNC, dezvoltarea curriculumului și supravegherea acreditării programelor pentru educația adulților. Asigurarea calității este asigurată de ANACEC, care evaluează furnizorii și programele.

Alte ministere, în special MMPS, MEDD, și ministerele de resort contribuie la dezvoltarea formării profesionale aliniate nevoilor pieței muncii, prin dezvoltarea standardelor ocupaționale, oferta de cursuri pe termen scurt ca parte a politicilor active ale pieței muncii și, în general, sprijin pentru învățământul non-formal. Autoritățile publice locale implementează programele pentru educația adulților la nivel local, în timp ce ONG-urile, syndicatele, comitetele sectoriale și companiile susțin implementarea, oferă expertiză și asigură relevanța pentru piața muncii. Luarea deciziilor este în mare parte ierarhică, MEC stabilind direcția strategică, ANACEC asigurând conformitatea, iar alți actori participând la consultări și proiectarea programelor.

Cooperare și coordonare intra-sectorială

Deși educația adulților în Moldova implică mai mulți actori, cooperarea între sectoare rămâne doar parțial formalizată. Coordonarea între ministere, precum MEC, MMPS, MDED și alte departamente și organisme relevante, pentru a alinia politicile pentru educația adulților cu prioritățile naționale de dezvoltare și piața muncii, are loc în principal prin canale administrative existente, grupuri de lucru create pentru reforme educaționale mai ample și consultări ad-hoc atunci când politicile sau actualizările de reglementare necesită acorduri interministeriale. Nu există un grup tehnic permanent sau un organism instituționalizat dedicat în mod specific educației adulților, astfel, colaborarea are loc pe o bază orientată spre nevoi și în mare parte informală, mai degrabă decât printr-un mecanism structurat.

Contribuțiile comitetelor sectoriale, sindicatelor și CCI sunt, în general, furnizate prin procese consultative legate de dezvoltarea calificărilor, standardele ocupaționale, contribuțiile privind ocupația și cerințele de competențe și relevanța programelor. Prin urmare, aceste consultări sunt de natură tehnică, în timp ce în prezent lipsește o platformă permanentă pentru colectarea contribuțiilor legate de politici. La nivel local, cooperarea dintre autoritățile locale și organizațiile comunitare este similară bazată pe proiecte, bazându-se pe facilități comune, inițiative de informare și activități comune la nivel comunitar, mai degrabă decât parteneriate contractuale sau formale.

Per ansamblu, există o coordonare intersectorială, dar este fragmentată și depinde de inițiativele individuale, fără o structură de guvernanță dedicată care să asigure continuitatea sau o planificare comună sistematică.

Pentru mai multe informații despre aranjamentele instituționale, guvernanța și rolurile în educația adulților în Moldova, consultați [Anexa V](#).

Furnizori de educație formală și neformală pentru adulți

Peisajul educația adulților din Moldova cuprinde o gamă diversă de furnizori de educație formală, non-formală și informală. Rețeaua cuprinde instituții publice, entități private, ONG-uri și organizații comunitare, contribuind colectiv la învățarea pe tot parcursul vieții și dezvoltarea competențelor pentru adulți.

Furnizori de educație formală

Educația formală a adulților în Moldova este oferită în principal prin instituții acreditate, inclusiv:

- Instituțiile de IPT oferă programe structurate care conduc la calificări recunoscute.
- Universitățile oferă cursuri de educație continuă și dezvoltare profesională pentru adulți.
- Centrele de formare publice și private, autorizate, oferă programe de formare acreditate în diverse domenii.

Furnizori de educație non-formală

Învățarea neformală este facilitată de o gamă largă de organizații, inclusiv Organizații ale Societății Civile (OSC): Aceste entități oferă oportunități de învățare bazate pe comunitate, adesea axate pe incluziunea socială, dezvoltarea personală și implicarea civică.

Centrele municipale, de exemplu: Centrul Municipal de Învățare și Educație a Adulților (CMIEA) din Chișinău oferă oportunități accesibile de educație pentru adulți, având ca scop îmbunătățirea dezvoltării personale și implicării comunității.

Centrele culturale și comunitare organizează ateliere, seminarii și cursuri care răspund nevoilor educaționale ale adulților din diverse comunități.

Universitatea Vârstei a Treia este o inițiativă a Ministerului Muncii și Protecției Sociale (MMPS), lansată la scară pilot în anul 2024, prin care persoanele vârstnice beneficiază gratuit de oportunități educaționale și sociale extinse.

Ca urmare a interesului și cererii ridicate, în anul 2025 oferta de cursuri a fost extinsă în trei locații: Chișinău, Bălți și Cahul.

Pentru mai multe informații despre Furnizorii de Învățare pentru Adulți, consultați [Anexa III](#).

Învățare informală

Învățarea informală are loc prin activități și experiențe zilnice, cum ar fi învățarea la locul de muncă - formare la locul de muncă și dobândirea de abilități atât în țară, cât și în străinătate, învățare autodirijată - studiu independent și activități de dezvoltare personală, implicare comunitară - participare la evenimente locale, voluntariat și învățare între egali.

Învățarea informală intenționată sau neintenționată este larg răspândită, deci foarte relevantă pentru dezvoltarea persoanelor, fie că este legată de muncă sau nu. Datorită importanței sale, învățarea informală și recunoașterea ei oferă un potențial mare de a motiva adulții și de a le recompensa învățarea. Se desfășoară eforturi pentru validarea și certificarea competențelor dobândite prin aceste mijloace din partea MEC. Există un cadru pentru validarea educației non-formale și informale care urmărește să sporească recunoașterea competențelor dobândite în afara mediului educațional formal, deși popularizarea validării și recunoașterii educației non-formale și informale nu este larg răspândită. În acest scop, ar merita a fi luate în considerare instrumente precum o campanie informațională puternică și pe termen lung și o plafonare a costurilor.

Finanțarea educației adulților

În Moldova, educația adulților este finanțată în principal printr-o combinație de bugete ale guvernelor de stat și locale, finanțarea proiectelor externe și contribuții private.

Cadrul legal și de reglementare care guvernează aceste surse de finanțare include *Codul Educației (Legea nr. 152/2014 cu completările ulterioare)*, *Codului muncii (Legea nr. 154/2003 cu completările ulterioare)*, *Legea nr. 105/2018*, *HG nr. 114/2023* și *HG nr. 222/2024*, precum și diverse acorduri de cooperare naționale și internaționale.

Finanțarea educației pentru adulți în Moldova provine din mai multe surse cheie:

- **Bugetul de stat** (Guvernul) - Programele educației adulților sunt finanțate din bugetul central de stat, care alocă fonduri pentru diverse inițiative educaționale, inclusiv educația adulților.
- **Bugetele locale** (Autorități Municipale și Locale) - Autoritățile administrative publice locale sunt responsabile pentru planificarea și alocarea finanțării programelor pentru educația adulților care răspund nevoilor specifice de dezvoltare locală. Aceste programe sunt finanțate din bugete locale și pot include centre de educație pentru adulți și inițiative de învățare bazate pe comunitate.
- **Finanțare externă prin proiecte** - Moldova primește sprijin financiar extern pentru educația adulților prin acorduri de cooperare internațională și proiecte finanțate de donatori. Aceste proiecte sunt adesea implementate în colaborare cu organizații internaționale și urmăresc îmbunătățirea calității și accesibilității oportunităților educației adulților.
- **Contribuții private** - Persoanele fizice și persoanele juridice pot contribui la educația adulților prin taxe de școlarizare, donații, sponsorizări și alte surse legale. Aceste contribuții suplimentează finanțarea publică și susțin sustenabilitatea programelor educației adulților.
- **Contribuțiile angajatorilor** - Angajatorii pot finanța programele de educație pentru adulți¹⁸ pentru angajații lor, în special în contextul formării profesionale și dezvoltării profesionale. Această finanțare este adesea destinată îmbunătățirii abilităților forței de muncă și îmbunătățirii angajabilității.

Deoarece bugetul național nu include educația adulților ca un element separat, nu sunt disponibile date specifice despre ponderea Produsului Intern Brut (PIB)¹⁹ alocată educației adulților în Moldova. Cheltuielile publice totale pentru educație au fost de până la 6,25% din PIB în 2023, acoperind toate nivelurile de educație, însă fără o defalcare separată pentru educația adulți. Această lipsă de raportare financiară detaliată împiedică capacitatea de a planifica și evalua adecvarea și eficacitatea finanțării educației adulților.

Alocarea efectivă către educația adulților depinde de prioritățile naționale, contribuțiile donatorilor și capacitatea financiară a autorităților locale. Dependența de finanțarea externă a proiectelor și contribuțiile private ridică îngrijorări privind sustenabilitatea pe termen lung a programelor educației

¹⁸ Conform Codului Muncii nr. 154/2003, art. 213 alin. (3) condițiile, modalitățile și durata formării profesionale, drepturile și obligațiile părților, precum și volumul mijloacelor financiare alocate în acest scop (în mărime de cel puțin 2% din fondul de salarizare al unității), se stabilesc în contractul colectiv de muncă sau în convenția colectivă.

¹⁹ https://www.theglobaleconomy.com/Moldova/Education_spending/ (theglobaleconomy.com).

adultilor. Asigurarea unei finanțări constante și adecvate este esențială pentru continuitatea inițiativelor educației adulților, pentru a crește participarea persoanelor adulte și a asigura o mai mare echitate în acces.

Deși cadrul legal și de reglementare susține surse diverse de finanțare, structurile de coordonare pentru alinierea sistematică a acestor resurse cu prioritățile naționale și nevoile locale nu sunt încă definite. Un rezumat al surselor de finanțare pentru educația adulților în Moldova este prezentat în [Anexa VII](#).

Această prezentare oferă o imagine de ansamblu asupra actualului context financiar pentru educația adulților în Moldova. Pentru o analiză mai detaliată, incluzând cifre și tendințe financiare specifice, ar fi necesare cercetări suplimentare și colectare de date.

Monitorizare și asigurare a calității

Roluri și responsabilități instituționale

MEC este factorul principal de decizie și autoritatea principală pentru implementarea și monitorizarea Codului Educației și a deciziilor guvernamentale care guvernează educația adulților și validarea educației non-formale și informale. ANACEC sub MEC realizează evaluări externe, acreditări și promovează cultura calității în cadrul învățământului profesional tehnic, a învățământului superior și formării profesionale continue, inclusiv a educației adulților.

Acreditarea furnizorilor, aprobarea programelor și supravegherea profesională se aplică întregii rețele de furnizori de programe pentru educația adulților, inclusiv centre publice de educație a adulților, instituții IPT, ONG-uri, furnizori privați, companii, universități. Documentația Eurydice și MEC listează tipurile de furnizori și noua reglementare din 2024.

Inspectoratul Național al Școlilor supraveghează instituțiile de învățământ conform planurilor de inspecție și ordinelor Ministerului, acoperind inspecția implementării și supravegherea profesională.

Departamentul Cadrului Național al Calificărilor și Registrul Național al Calificărilor sunt responsabile pentru standarde, recunoaștere și aspectele tehnice ale procesului de recunoaștere a învățării nonformale și informale (validare, registre, proceduri). Rapoartele pilot și evaluările Uniunii Europene evidențiază rolul de lider al Ministerului Educației și Cercetării în implementarea proiectelor pilot de validare și recunoaștere a învățării nonformale și informale.

Pentru mai multe informații despre rolurile instituționale în asigurarea calității pentru Educația Adulților, consultați [Anexa IV](#).

Dezvoltarea profesională continuă a practicienilor în educația adulților

Practicienii în domeniul educației adulților includ cadre didactice implicate în educația continuă, formatori implicați în programe non-formale și la locul de muncă, precum și practicieni de validare a educației non-formale și informale (consilieri și evaluatori). Aceste roluri există în instituțiile publice de formare profesională, unitățile universitare de educație continuă, furnizorii privați autorizați și ONG-urile, în conformitate cu *Codul Educației (Legea nr. 152/2014)*, care definește cerințele de competență ale personalului și stabilește baza asigurării calității în educație.

Cadrul de reglementare care guvernează DPC este definit prin reglementările MEC și ordinele ministeriale. *Ordinul MEC nr. 8/2024* stabilește regulile actuale pentru DPC în învățământul general, în timp ce *Ordinele MEC nr. 309 și nr. 310 (25.03.2021)* reglementează înființarea și funcționarea centrelor de validare a educației non-formale și informale și pregătirea personalului pentru procesele de validare. ANACEC asigură asigurarea calității externe pentru furnizorii de educație, inclusiv pentru cei care oferă educație pentru adulți și formare profesională continuă, prin proceduri de evaluare și acreditare aliniate cu cadrul național de asigurare a calității.

Cerințele minime de calificare depind de tipul furnizorului. Personalul didactic detașat din instituțiile IPT formale urmează standardele de calificare stabilite în Codul Educației. Formatorii în educația

adulților de tip non-formal sunt așteptați să demonstreze competență ocupațională relevantă și, în unele cazuri, pregătire în pedagogie/andragogie. Evaluatorii și consilierii de validare a educației non-formale și informale trebuie să urmeze o pregătire specifică în evaluarea și ghidarea bazată pe competențe, așa cum cer reglementările MEC care stabilesc centre de validare.

Formarea profesională continuă este oferită de universități de formare a cadrelor didactice, institute recunoscute de formare profesională continuă, furnizori naționali autorizați și parteneri de dezvoltare. Conținutul formării se concentrează de obicei pe pedagogia centrată pe adulți, evaluarea bazată pe competențe, competențele digitale și formarea practicienilor în validarea învățării nonformale și informale, în conformitate cu standardele naționale de calificare. Procesul de pilotare a validării educației non-formale și informale din Moldova pune accent pe pregătirea formală a evaluatorilor și consilierilor înainte de a începe funcțiile de validare.

Asigurarea calității competenței personalului combină cerințele naționale de asigurare a calității aplicate de ANACEC și procesele instituționale interne, inclusiv supravegherea de către metodologii instituționale/centrului IPT și coordonatorii centrelor de validare. Evaluările externe realizate prin sistemul național de asigurare a calității informează și mai mult nevoile DPC și ajută la alinierea competențelor practicienilor cu standardele naționale.

Concluzii

Puncte forte

- Rol clar de conducere al MEC în elaborarea politicilor, reglementare, proiectarea curriculumului și acreditare.
- Mecanisme bine definite de asigurare a calității prin ANACEC, asigurând respectarea standardelor naționale.
- Colaborare interministerială, în special cu MNPS și MEDD, pentru alinierea educației adulților la politicile de ocupare și economice.
- Implicarea activă a autorităților locale, organizațiilor societății civile și partenerilor sociali în implementarea programelor nonformale și asigurarea accesibilității acestora în comunități.
- Participarea sectorului privat, în special prin camerele de comerț și industrie, sindicate și companii, contribuind la relevanța formării pentru nevoile pieței muncii.

Provocări

- Abordarea de centralizare a procesului decizional la nivelul MEC reduce flexibilitatea furnizorilor și a inițiativelor locale.
- Monitorizarea educației adulților și asigurarea calității se confruntă cu constrângeri, cum ar fi o tradiție care pune accent excesiv pe audit versus învățare, precum și concentrarea funcțiilor în cadrul MEC versus alocarea limitată a personalului către serviciile de învățare pe tot parcursul vieții.
- Finanțarea educației adulților și alocarea resurselor depind de prioritățile guvernamentale din sectorul general al educației, care pot varia anual, având în vedere că educația adulților nu este identificată printr-un element separat în buget.
- Finanțarea educației adulților se bazează, de asemenea, pe sprijinul donatorilor externi pe termen scurt, ceea ce subminează sustenabilitatea.
- Sistemul actual de colectare a datelor nu permite monitorizarea participării la educația adulților, a calității și a rezultatelor învățării.
- Există puține oportunități de dezvoltare profesională continuă și de profesionalizare a cadrelor didactice pentru adulți și a practicienilor în validarea învățării nonformale și informale.
- Recunoașterea învățării nonformale și informale este slabă, din cauza decalajului dintre cadrul aprobat și implementarea efectivă a acestuia.
- În ciuda implicării active a autorităților locale în sprijinirea inițiativelor educației adulților la nivel comunitar, oferta rămâne inegală la nivel național, zonele rurale fiind mai puțin deservite de furnizori, programe limitate și capacitate instituțională redusă de a organiza sau găzdui activități de educația

pentru adulți.

- Implicarea limitată a angajatorilor și a actorilor non-statali în recunoașterea și evaluarea rezultatelor educației adulților limitează eficiența educației adulților în răspunderea nevoilor pieței muncii.

Situația actuală

- Educația adulților este guvernată central de MEC, care supraveghează legislația, aprobă furnizorii și integrează educația adulților în strategiile naționale. Implementarea este descentralizată: autoritățile locale, organizațiile societății civile și furnizorii privați de formare sunt responsabili pentru implementarea programelor de educație pentru adulți și formare profesională continuă. Organismul național de asigurare a calității ANACEC asigură evaluarea și acreditarea externă a instituțiilor și cursurilor de educație formală și continuă.
- În prezent, nu există **un organism național dedicat oficial mandatului de a coordona** educația adulților. Coordonarea se bazează pe cooperarea informală în cadrul structurilor MEC și între părțile interesate, iar evaluările experților indică absența unui cadru intersectorial consolidat. Ca urmare, guvernarea rămâne insuficient instituționalizată, iar **mecanismele de coordonare sunt slabe**.
- Finanțarea educației adulților provine dintr-un mix de surse: alocări din bugetul de stat, contribuții individuale și ale angajatorilor, contribuții ale asociațiilor profesionale, donații, sponsorizări și finanțare externă prin proiecte. Deși există finanțare publică (în special pentru grupuri prioritare, precum șomerii, persoanele cu dizabilități și funcționarii publici), o mare parte a educației adulților rămâne dependentă de finanțarea bazată pe proiecte sau pe taxe de participare. Nu există dovezi privind existența unui mecanism sistemic de finanțare public–privat, cum ar fi fonduri de formare bazate pe contribuții obligatorii, stimulente fiscale pentru angajatori sau contribuții obligatorii ale angajatorilor pentru educația adulților la nivel național. Ca urmare, modelul de finanțare poate fi apreciat drept doar **moderat adecvat**, având în vedere acoperirea limitată și sustenabilitatea redusă.
- Părțile interesate implicate în guvernarea educației adulților includ autoritățile publice locale, organizațiile societății civile, furnizorii privați de formare și unele asociații de angajatori, însă participarea rămâne limitată, în special din partea angajatorilor din sectorul privat și a sindicatelor. Astfel, participarea părților interesate este **oarecum diversă, dar nu suficient de largă sau sistematică**, mai ales în ceea ce privește reprezentarea constantă pe piața muncii prin angajatori sau sindicate.
- Elaborarea politicilor și reglementarea sunt centralizate în cadrul MER, dar livrarea este descentralizată, împărțită între diverși furnizori publici, privați și non-statali. Deoarece nu există un organism coordonator dedicat, implementarea rămâne fragmentată. Furnizorii locali și non-formali adesea nu au un sprijin sistematic.
- Regulamentul din 2024 reprezintă un reper semnificativ în formalizarea educației adulților pe trasee generale și profesionale. Deși Moldova a stabilit un cadru legal și de politici pentru validarea educației non-formale și informale, implementarea sa operațională și mecanismele mai largi de recunoaștere și portabilitate rămân limitate. Învățarea non-formală și informală nu este încă complet integrată în procesele de certificare bazate pe CNC, iar absența unor structuri instituționale consolidate care să susțină recunoașterea în afara educației profesionale formale continuă să împiedice progresul. Per ansamblu, integrarea rezultatelor educației adulților în CNC este **parțial realizată, dar sunt încă necesare progrese substanțiale**.
- Asigurarea calității pentru furnizarea formală și continuă de IPT este supravegheată de ANACEC, care aplică standarde aliniate cu practicile europene și internaționale. Totuși, educația neformală și informală a adulților este reglementată doar slab, fără un sistem unificat de acreditare sau supraveghere consecventă, lăsând mulți furnizori în afara mecanismelor de asigurare a calității. Monitorizarea și colectarea datelor sunt, de asemenea, limitate, în special în ceea ce privește participarea, rezultatele învățării, echitatea regională și incluziunea. Părțile interesate au recomandat înființarea unei instituții dedicate pentru a consolida guvernarea bazată pe dovezi. Per ansamblu, **monitorizarea și asigurarea calității sunt acoperite doar parțial, fiind bine dezvoltate pentru programele formale de IPT, dar insuficiente pentru educația non-formală și informală a adulților**.

CAPITOLUL III: OFERTA DE EDUCAȚIE A ADULȚILOR

Acest ultim capitol descrie programele existente și tipurile de furnizare a educației adulților, inclusiv informații despre orice servicii de sprijin conexe existente pentru ca adulții să poată accesa și participa la oportunități învățare pe tot parcursul vieții.

Tipuri și programe de educație pentru adulți

Programe municipale și ale Universității Vârstei a Treia de învățare pe tot parcursul vieții (ÎPV), precum și programe de dezvoltare personală și profesională în educația nonformală

Centrul Municipal de Învățare și Educație a Adulți (CMIEA) din Chișinău, deschis în aprilie 2023, oferă unul dintre cele mai active modele din țară de educație non-formală municipală a adulților. Operat de Primăria Chișinău în parteneriat cu DVV International, centrul oferă peste 50 de cursuri scurte, gratuite, de dezvoltare personală, profesională și civică, acoperind domenii variate, de la limba engleză la nivel de bază și competențe digitale, până la elaborarea curriculumului vitae și promovarea unui stil de viață sănătos. Programele sale se adresează unui spectru larg de adulți, inclusiv persoanelor aflate în șomaj, profesioniștilor care doresc să dobândească noi competențe și persoanelor vârstnice.

Certificatele emise sunt neformale și nu sunt legate de nivelurile CNC/EQF. De la deschidere, centrul a înregistrat peste 5.000 de absolvenți de curs și 935 de participări la sesiunile tematice "Clubul de Interes", indicând o cerere ridicată pentru oportunități accesibile de învățare bazate pe comunitate.

MMPS a lansat Universitatea Vârstei a Treia în 2024 pentru a oferi cursuri educaționale scurte, populare, gratuite, pentru seniori de orice vârstă. Inițiativa pilot a atras un număr mare de solicitări de participare, astfel încât MMPS a început cursuri universitare de vârstă a treia în trei orașe, și anume Chișinău, Bălți și Cahul, în 2025.

Formare continuă / DPC pentru profesorii IPT (abilități de viață, stil de viață sănătos etc.)

Aceste programe oferă formare profesională pe parcursul mai multor luni pentru cadrele didactice din învățământul profesional tehnic, sprijinindu-le să își actualizeze cunoștințele de specialitate și să aplice pedagogii moderne, centrate pe elev. Formarea vizează dezvoltarea competențelor de viață și tematici de educație pentru sănătate și educație socială, incluzând module precum „Decizii pentru un stil de viață sănătos” și "Educație pentru Dezvoltare Durabilă (EDD)"²⁰, pentru a asigura relevanța predării în raport cu nevoile elevilor și prioritățile societății. Cursurile sunt organizate în paralel cu activitatea didactică curentă și sunt furnizate de două Centre de Excelență acreditate de ANACEC – Centrul de Excelență în Industria Ușoară din Chișinău și Centrul de Excelență în Servicii și Prelucrarea Alimentelor din Bălți – în parteneriat cu Fondul Națiunilor Unite pentru Populație, Agenția Austriacă pentru Dezvoltare și Ministerul Educației și Cercetării. Cadrele didactice beneficiază de certificate de formare profesională continuă acreditate și recunoscute la nivel național.

²⁰ În 2025, un nou program continuu de formare profesională pentru profesorii din IPT a fost instituționalizat la Universitatea Tehnică din Moldova, prin inițiativa și sprijinul proiectului ILO "Competențe pentru o dezvoltare durabilă din punct de vedere ecologic în Moldova", în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării.

Parcursuri de reintegrare și educație a adulților de tip „a doua șansă”

Educația pentru adulți, conform Regulamentului privind Educația Adulților din 2024, permite oficial învățarea de tip "a doua șansă": adulții care și-au întrerupt educația anterioară pot reintra în sistem pentru a finaliza învățământul general sau pentru a obține calificări profesionale. Programele de educație a adulților pot fi oferite în contexte formale, non-formale sau informale și pot fi livrate cu normă întreagă, parțială sau prin învățământ la distanță, oferind căi flexibile pentru reintegrarea în educație sau recalificarea pe piața muncii. Totuși, în practică, majoritatea programelor se concentrează pe formarea profesională și angajabilitate. Oferta de programe pentru finalizarea studiilor de educație generală destinate adulților rămâne limitată și insuficient instituționalizată, iar oportunitățile de educație nonformală a adulților sunt concentrate în principal în centrele urbane, ceea ce conduce la acces inegal, în special în zonele rurale și în rândul populațiilor dezavantajate.

Microcertificări și inițiative de perfecționare și recalificare de scurtă durată

Modulele scurte de învățare și microcalificările oferă adulților oportunități flexibile și accesibile de a dobândi sau actualiza competențe specifice într-un interval scurt de timp. Acestea răspund nevoilor pieței muncii concentrându-se pe abilități practice digitale, tehnice și profesionale care susțin angajabilitatea și adaptabilitatea, inclusiv în contextul tranzițiilor verzi și digitale. Aceste programe sunt oferite de o gamă largă de furnizori de formare publică și privată și vizează atât adulții angajați cât și șomerii, căutătorii de locuri de muncă și lucrătorii care au nevoie de o actualizare rapidă a competențelor sau de recalificare. Cursanții primesc certificate de cursuri scurte sau microcalificări, care pot fi aliniate cu cerințele CNC, deși multe nu conduc direct la calificări formale complete.

MEC încurajează instituțiile de IPT, inclusiv cele 12 Centre de Excelență cu specializare sectorială, să crească oferta de dezvoltare și recalificare prin acorduri cu companii și autoritățile locale. MMPS gestionează politicile active ale piața muncii care oferă și cursuri scurte menite să perfecționeze și să recalifice șomerii. În acest scop, furnizorii trebuie să fie acreditați de MEC.

Învățarea limbilor pentru minoritățile naționale / incluziune socială

Cursurile de limbă română susținute de stat oferă adulților din grupuri minoritare naționale, angajaților din sectorul public și refugiaților oportunități de a îmbunătăți competența limbii de stat și de a sprijini integrarea lor socială și profesională. Oferite atât față în față, cât și online, aceste cursuri urmăresc să consolideze incluziunea, să faciliteze accesul la servicii publice și să îmbunătățească comunicarea la locuri de muncă și în comunități. Instruirea este organizată de MEC prin instituții desemnate sau furnizori contractați și este adesea gratuită pentru beneficiari. Participanții primesc certificate care atestă nivelul lor de competență lingvistică atins. Acestea sunt certificate de limbă, nu calificări formale de educație.

Pentru mai multe informații despre tipurile și principalele programe de educație a adulților în Moldova, consultați [Anexa VI](#) și [Anexa VIII](#) privind IPT în Moldova.

Educația pentru adulți în Moldova este diversă, dar în mare parte neformală, concentrându-se pe abilități de viață, civice sau profesionale, mai degrabă decât pe calificări complete. Cadrele de politici susțin educația adulților prin includerea sa în Codul Educației (facilitând finanțarea și recunoașterea), DPC pentru profesori prin IPT (abilități de viață, EDD, sănătate și schimbare comportamentală) și introducerea treptată a microcalificărilor pentru a răspunde nevoilor pieței muncii. Deși programele neformale din Chișinău au ajuns la câteva mii de adulți, participarea generală rămâne scăzută, mai ales în afara zonelor urbane. Majoritatea cursurilor nu conduc la calificări recunoscute oficial și nu au o încadrare clară în CNC sau în Cadrul European al Calificărilor, iar informațiile privind certificarea, durata și eligibilitatea de vârstă (de regulă 18+) sunt adesea neuniforme. Dovezile privind recunoașterea acestor certificate pe piața muncii rămân limitate.

Există date publice limitate privind măsura în care aceste cursuri scurte sau nonformale se încadrează în nivelurile CNC și gradul de recunoaștere a certificatelor obținute de către angajatori.

Măsuri de sprijin și servicii pentru persoanele adulte care învață

Servicii de informare, promovare și validare a competențelor

Adulții pot accesa informații despre oportunități prin intermediul furnizorilor publici (Instituții de IPT și de învățământ superior) și din sectorul privat, ANOFM, centre municipale (de exemplu CIMEA) și platforme bazate pe proiecte susținute de DVV International, Organizația Internațională a Muncii și alte agenții ONU.

Activitățile de informare se fac adesea prin birouri locale de ocupare a forței de muncă, centre municipale pentru educația adulților, ONG-uri și campanii comunitare.

Validarea educației non-formale și informale

Moldova a introdus cadrul de validare a educației non-formale și informale. Adulții pot avea experiența anterioară de învățare și muncă evaluată și validată conform standardelor naționale ocupaționale, ceea ce poate duce la certificare parțială sau completă la nivelurile CNC/EQF. Serviciile de validare sunt tratate extinse prin furnizori acreditați și Centre de Excelență.

Programe și servicii active pe piața muncii

Oportunitățile de educația pentru adulți oferite prin ANOFM în cadrul MMPS includ o combinație de formare profesională, recalificare și cursuri practice scurte concepute pentru a sprijini persoanele în căutare de locuri de muncă și adulții care caută să obțină noi competențe. ANOFM organizează, de asemenea, formare la locul de muncă și stagii pentru a facilita accesul sau reintegrarea în muncă, alături de măsuri subvenționate pentru angajare și muncă independentă, inclusiv mici granturi pentru start-up-uri. Programele de perfecționare și recalificare sunt implementate tot mai des în cooperare cu instituțiile de formare profesională pentru a reflecta nevoile pieței muncii. Aceste servicii sunt finanțate prin bugetul statului și completate de sprijinul partenerilor de dezvoltare precum Organizația Internațională a Muncii, care în anul 2019 a finanțat pilotarea unei măsuri active.

Servicii de consiliere și orientare profesională

Agențiile pentru ocuparea forței de muncă oferă orientare și consiliere profesională persoanelor adulte aflate în șomaj sau în căutarea unui loc de muncă, inclusiv evaluarea competențelor, potrivirea cu locuri de muncă disponibile și trimiterea către oportunități de formare.

Instituțiile de învățământ profesional tehnic oferă servicii de orientare profesională pentru elevi și pentru adulții care revin în educație.

Platformele de orientare pe tot parcursul vieții sunt susținute prin proiecte finanțate de donatori, promovând consiliere personalizată, instrumente digitale și informații privind parcursurile profesionale.

Serviciile de orientare sprijină alegerea specializărilor în învățământul profesional tehnic sau a parcursurilor de recalificare, identificarea oportunităților și posturilor vacante pe piața muncii, precum și sprijinirea grupurilor dezavantajate (șomerii de lungă durată, tinerii NEET, migranții care revin acasă și refugiații).

Moldova a dezvoltat un sistem fundamental, dar în continuă evoluție, de educație a adulților și servicii de sprijin oferite prin IPT și instituții de învățământ superior, ANOFM, centre municipale, ONG-uri și inițiative conduse de donatori. Sistemul oferă o gamă variată de programe formale, nonformale și modulare emergente, destinate recalificării, perfecționării și dezvoltării personale, deși participarea rămâne limitată și inegală, în special în zonele rurale. Eforturile continue de consolidare a procesului de validare a învățării anterioare, de extindere a microcertificărilor și de aliniere a formării la nevoile pieței muncii sunt esențiale pentru construirea unui sistem de educație a adulților mai incluziv, receptiv și sustenabil, care să promoveze ocupabilitatea pe tot parcursul vieții și coeziunea socială.

Concluzii

Puncte forte

- Diversificarea ofertei educaționale: centre municipale de educație a adulților, cursuri organizate de organizații neguvernamentale, formare profesională continuă pentru cadrele didactice, programe de limba română pentru minorități și refugiați, microcertificări și inițiative în domeniul competențelor verzi.
- Integrarea ofertei de educație a adulților cu politicile pieței muncii prin formările oferite de ANOFM, programe de recalificare și sprijin pentru antreprenariat.
- Introducerea procesului de validare a învățării nonformale și informale, oferind adulților posibilitatea de a dobândi recunoaștere a competențelor și certificări oficiale.
- Creșterea sprijinului internațional și al donatorilor, stimulând inovația în domeniul microcertificărilor, competențelor verzi și digitale, precum și în activitățile de informare și promovare.

Provocări

- Predominanța ofertei nonformale, o mare parte nefiind încadrată în Cadrul Național sau European al Calificărilor și având recunoaștere limitată din partea angajatorilor.
- Date și monitorizare limitate privind înscrierile, finalizarea cursurilor și rezultatele învățării, ceea ce restricționează elaborarea de politici bazate pe dovezi.
- Livrarea fragmentată a serviciilor, cu responsabilități suprapuse între ministere, ANOFM, instituțiile de învățământ profesional tehnic și organizațiile neguvernamentale, ceea ce conduce la o coordonare slabă, standarde de calitate inegale, utilizare inefficientă a resurselor și confuzie pentru beneficiari, reducând astfel eficiența serviciilor de formare și impactul acestora asupra pieței muncii.
- Procesul de validare a învățării nonformale și informale este încă la stadiu pilot, cu acoperire și amploare limitate.

Situația actuală

- Educația adulților în Moldova **include programe formale, neformale și informale**. Furnizarea formală (educație generală sau IPT / formare profesională continuă) este acum reglementată explicit conform Regulamentului privind Educația Adulților din 2024 (HG nr. 222/2024). Există și oferte de educație pentru adulți non-formale și informale, inclusiv cursuri comunitare, module profesionale scurte, educație pentru abilități de viață și civică, cursuri de limbi străine etc. Grupurile țintă sunt largi, inclusiv căutători de locuri de muncă, adulți care au nevoie de perfecționare sau recalificare, adulți care și-au întrerupt educația (pentru o a doua șansă), pensionari, persoane social vulnerabile și adulți care caută dezvoltare personală sau civică. Centrele municipale și ONG-urile urmăresc să ajungă la grupurile vulnerabile și la cei excluși din educația formală. Astfel, **furnizarea educației pentru adulți corespunde parțial nevoilor diferitelor grupuri de adulți care cursează**. Sistemul oferă flexibilitate și o varietate de căi, dar există bariere semnificative pentru populațiile rurale, pentru persoanele care au nevoie de absolvirea completă a învățământului general și pentru adulții defavorizați social.
- Furnizorii actuali includ instituții publice (școli profesionale, colegii, Centre de Excelență), centre municipale de educație pentru adulți (de exemplu, CMIEA în Chișinău), ONG-uri și furnizori privați de formare. Există diferențe semnificative între prevederea formală și cea neformală. Educația formală a adulților (IPT sau formare profesională continuă) tinde să aibă acreditare, programe structurate și legături cu calificări/ CNC, în timp ce educația non-formală a adulților tinde să fie mai flexibilă, mai scurtă și orientată spre angajabilitate, dezvoltare personală sau dezvoltarea competențelor civice. Programele non-formale sunt adesea mai atractive pentru mulți adulți datorită flexibilității, costurilor mai mici, duratei mai scurte și barierelor de intrare mai reduse, fiind mai potrivite pentru adulții care lucrează sau pentru persoanele cu alte responsabilități. Totuși, pentru cei care au nevoie de calificare completă sau de finalizarea învățământului general, disponibilitatea limitată a programelor formale de a doua șansă reduce atractivitatea. Există lacune semnificative, inclusiv oferta limitată în afara marilor centre urbane, lipsa sustenabilității în multe oferte neformale, disponibilitatea insuficientă a educației generale de a doua șansă și a căilor complete de calificare, precum și absența certificării recunoscute pentru majoritatea programelor non-formale din cadrul național de calificare. Atractivitatea generală a **programelor pentru educația adulților este moderat atractivă**, benefică pentru anumite grupuri (adulți din regiunile urbane, cei care caută instruire modulară), dar nu este accesibilă sau incluzivă

universal.

- Cadrul de reglementare garantează accesul la educația adulților fără discriminare (vârstă, origine, gen etc.) conform Regulamentului din 2024. Oportunitățile de învățare non-formale și informale, precum cele oferite de centrele municipale și ONG-uri, îmbunătățesc incluziunea adulților care nu sunt deserviți de programe formale, inclusiv pentru grupurile defavorizate sau vulnerabile. Totuși, oferta rămâne în mare parte centrată pe zone urbane, ceea ce duce la acces inechitabil pentru zonele rurale și populațiile izolate. Multe programe neformale depind de finanțarea proiectelor, limitându-le sustenabilitatea și acoperirea geografică. În ceea ce privește **diversitatea și incluziunea, oferta educației adulților este oarecum incluzivă**, dar echitatea este limitată de constrângeri geografice, socio-economice și instituționale.

Astfel, în ciuda unei baze legale și de politici pentru diverse căi de educație pentru adulți, oferta efectivă rămâne inegală, fragmentată și insuficientă pentru a acoperi întreaga gamă de nevoi ale adulților care învață. Flexibilitatea și disponibilitatea instruirii non-formale și modulare sunt puncte forte, dar lacunele în acces, recunoaștere, sustenabilitate și acoperire înseamnă că sistemul nu este încă pe deplin incluziv sau echitabil.

CONCLUZII

Dimensiunea I: Cadru Strategic și juridic

Republica Moldova a construit o bază strategică și legislativă coerentă pentru educația adulților prin Codul Educației (2014), Strategia de Dezvoltare Educația 2030 și Regulamentul din 2024 privind educația adulților. Aceste instrumente integrează educația adulților într-o perspectivă de învățare pe tot parcursul vieții, introduc recunoașterea învățării nonformale și informale și promovează educația continuă, cursurile de tip „a doua șansă” și competențele digitale și verzi. Alinierea țării la prioritățile Uniunii Europene, precum Agenda Europeană pentru Competențe, cursurile de perfecționare profesională și convergența Cadrului Național și European al Calificărilor, este vizibilă. Totuși, în unele domenii, implementarea rămâne în urma cadrului legislativ și de politici: pe de o parte, legislația secundară este încă în curs de elaborare, de exemplu, în ceea ce privește operaționalizarea procesului de validare a învățării nonformale și informale; pe de altă parte, ținte naționale cantitative trebuie stabilite și monitorizate.

Sistemul actual de colectare a datelor nu permite compararea cu țintele prevăzute de politicile UE privind educația adulților. Statisticile disponibile, de fapt, acoperă doar grupuri sau programe specifice de educație pentru adulți. Ca urmare, elaborarea politicilor bazate pe dovezi și alinierea strategică cu reperele UE nu sunt pe deplin atinse în această etapă.

Dimensiunea II: Guvernanță și aranjamente instituționale

Guvernanța educației adulților este centralizată sub MEC, ANACEC asigurând asigurarea calității. MMPS este responsabil de politicile active pe piața muncii, inclusiv de cursurile de instruire pe termen scurt, care sunt supuse asigurării calității MEC și ANACEC. MDED este responsabil de dezvoltarea digitală, inclusiv de dimensiunea competențelor digitale. ANOFM și autoritățile locale contribuie la implementare. Partenerii sociali, organizațiile neguvernamentale și actorii privați sunt activi în domeniul educației adulților, adesea prin inițiative susținute de donatori, și au fost motoarele multor inovații recente, inclusiv proiectele pilot de validare a învățării nonformale și informale și programele de competențe digitale.

Abordarea centralizată a guvernanței nu beneficiază de sprijinul unei platforme de coordonare în care să fie reprezentate toate părțile implicate, să fie clarificate rolurile fiecăruia și să fie împărțite responsabilitățile. Drept urmare, se menține adesea o abordare compartimentată între instituții, iar coordonarea prin canalele existente conduce frecvent la suprapuneri de roluri și implementare inegală. Procedurile de acreditare pentru educația nonformală a adulților sunt afectate de alocarea insuficientă a resurselor umane, iar profesionalizarea cadrelor didactice pentru adulți, în special a practicienilor în validarea învățării nonformale și informale, este încă la început. Finanțarea educației adulților se face adesea pe termen scurt și, în mare parte, bazată pe proiecte, ceea ce afectează sustenabilitatea. Un sistem mai sistematic de monitorizare a participării la educația adulților și a rezultatelor politicilor ar permite urmărirea progresului și ajustarea intervențiilor atunci când este necesar.

Dimensiunea III: Oferta de educație a adulților

Republica Moldova a dezvoltat o ofertă din ce în ce mai diversificată de educație a adulților, acoperind învățământul profesional tehnic formal, formarea continuă universitară și o gamă largă de programe nonformale la nivel municipal, derulate de organizații neguvernamentale sau comunitare. Inițiativele pilot, microcertificările, programele de competențe digitale și verzi, precum și programele de limbă română pentru minorități și refugiați, reflectă inovații promițătoare. Procesul de validare a învățării nonformale și informale oferă o cale de recunoaștere a competențelor dobândite anterior, deși acoperirea acestuia rămâne limitată.

În ansamblu, participarea la educația adulților rămâne scăzută, cu diferențe marcante între mediul urban și cel rural și cu bariere semnificative pentru persoanele în vârstă, femei și grupurile vulnerabile.

Oferta este dominată de cursuri nonformale de scurtă durată, multe dintre acestea nefiind încă aliniate la nivelurile Cadrului Național și European al Calificărilor sau recunoscute oficial de angajatori.

ANEXA I – CADRU ANALITIC ȘI ÎNTREBĂRI DE GHIDARE

Capitole	Întrebări ghidare [1]	Surse/ metode
Introducere - Contextul țării (aspecte guvernamentale și administrative privind educația și formarea, cadrul legal principal, plasarea subsectorului educației pentru adulți în cadrul sistemului mai larg de educație și formare) - Elemente specifice legate de situația politicilor din țară, aranjamentele constituționale, autonomiile teritoriale/regionale și jurisdicția asupra sectorului educațional - Prezentarea structurii și obiectivelor documentului național		Revizuire de birou
Capitolul 1. Strategii și politici ale educației adulților - Strategii naționale și regionale privind educația adulților (existente, trecute și prezente, sau în curs de pregătire și așteptări privind adoptarea acestora) – abordarea educației adulților (largă, restrânsă), principalele obiective strategice, rezultatele obținute până în prezent și țintele ce trebuie atinse, analiză comparativă cu alinierea priorităților politice ale UE, cadrul legal existent; nivel de prioritate atribuit educației pentru adulți, planuri pentru reforme sau programe la scară largă) - Politici naționale privind educația pentru adulți (prezentare generală a principalelor obiective de politică, măsuri de politică națională și regională implementate sau în curs de implementare, populația țintă, lacunele de echitate și incluziune identificate, surse de finanțare, participarea părților interesate, mecanisme de monitorizare și evaluare) - Țintele naționale versus țintele UE (analiza celor 5 indicatori-cheie până în 2030 la nivel național, plus indicatori legați de educația pentru adulți din Planurile de Creștere/Agende Naționale de Reformă).	- Care sunt principalele priorități ale strategiilor naționale/regionale existente pentru educația pentru adulți? Unde intenționează să aducă educația pentru adulți în țară? În prezent, este educația pentru adulți o prioritate, intenționează guvernul să avanseze educația pentru adulți, partenerii sociali și/sau alți actori non-statali susțin progresul în educația pentru adulți? - Este cadrul legal ajustat la strategiile și obiectivele politice naționale/regionale? Corespund ele nevoilor specifice ale regiunilor? Există o nepotrivire între diferitele niveluri de definiție a politicii (complet/parțial/deloc aliniate)? - Care este nivelul de fragmentare al politicilor educației pentru adulți în cadrul sistemului mai larg de educație și formare al țării (foarte fragmentat/fragmentat/nu atât de fragmentat)? - Care sunt principalii indicatori utilizați și țintele conexe pentru sectorul educația pentru adulți (de exemplu, ratele de participare, nivelurile de calificare, rezultatele angajării)? - În măsura în care este relevant și posibil, se realizează comparația cu obiectivele de politici ale UE, precum și cu indicatorii de referință și alte ținte naționale. (complet compatibil / parțial compatibil / deloc compatibil)	Revizuire de birou Interviuri Analiza datelor
Capitolul 2. Aranjamente instituționale și guvernarea educația pentru adulți Aranjamente instituționale (instituții	Care instituții sunt responsabile pentru coordonarea și implementarea politicilor educația pentru adulți și cum sunt împărțite rolurile și	Revizuire de birou

Capitole	Întrebări ghidare [1]	Surse/ metode
responsabile la nivel național și regional, roluri și responsabilități, organisme de coordonare, tipuri de furnizori (publici/privați/alții), acoperirea teritoriului și lacunele din cererea și oferta educația pentru adulți, participarea angajatorilor și a altor actori din lumea muncii, surse de finanțare și modele de finanțare) - Modelele de guvernanta a educația pentru adulți (caracteristici cheie ale modelului de guvernanta, adică centralizat/descentralizat, participativă, codecizie (diversitate a actorilor, autonomia furnizorilor), procese de supraveghere și coordonare, relație cu CNC) - Monitorizare și asigurare a calității, colectare și analiză a datelor despre educația pentru adulți, inclusiv evaluare.	responsabilitățile între ministere, agenții și alți actori relevanți? Ce mecanisme de coordonare sunt în vigoare (de exemplu, consiliul educația pentru adulți, Comitetul interministerial pentru Consiliul Economic și Social, etc.) Și rolurile lor, adică consiliere, consultativă, luarea deciziilor? 2. Care sunt principalele surse de finanțare pentru furnizarea educația pentru adulți? Există parteneriate public-privat legate de finanțarea educației pentru adulți de exemplu fonduri de formare, scutiri fiscale, taxe etc.? Este modelul de finanțare și sursele de finanțare suficiente și adecvate? (foarte adecvat/moderat adecvat/nu adecvat deloc) 3. Care sunt părțile interesate (de exemplu angajatorii, sindicatele, societatea civilă, cursanții) implicate în planificarea, proiectarea, implementarea și monitorizarea inițiativelor educației pentru adulți și în ce măsură există o participare largă a jucătorilor relevanți în diferitele domenii ale guvernantei educației pentru adulți? (diversitate mare a părților interesate/oarecum diverse/deloc diverse) 4. Cât de bine coordonată este gestionarea implementării politicilor educației pentru adulți, conform aranjamentelor instituționale ale țării? Corespunde ele cadrurilor legale adoptate și corespund unui model mai centralizat sau descentralizat? (foarte centralizat/într-o anumită măsură centralizat/descentralizat) 5. Cât de mult este recunoașterea, portabilitatea și integrarea rezultatelor/calificărilor educației pentru adulți integrate/legate de cadrele naționale de calificări/sistemele naționale de calificare? (complet integrat/într-o anumită măsură integrat/deloc integrat) 6. Ce mecanisme (la nivel național/regional/la nivel de furnizor) sunt implementate pentru a asigura calitatea furnizării educația pentru adulți? Cum este implementată monitorizarea rezultatelor și ce tipuri de programe sunt acoperite? Cum a asigurat calitatea formatorilor/facilitatorilor? (complet acoperit/într-o anumită măsură acoperit/deloc acoperit)	Interviuri
Capitolul 3. Prevederile educației pentru adulți Programe de educația pentru adulți (principalele programe formale și neformale existente, servicii complementare precum outreach, coaching, orientare în carieră și validarea competențelor, inclusiv gama mai largă de cursanți, obiective și relații cu inițiativele de dezvoltare și recalificare, tipuri de furnizare, inițiative recente în domeniul educației pentru	1. Ce tipuri de programe de educația pentru adulți sunt disponibile în prezent (formale și non-formale) și care sunt obiectivele și grupurile lor țintă principale? În ce măsură oferta educației pentru adulți corespunde nevoilor diferitelor grupuri de adulți cursanți, abordând problemele diversității, echității și incluziunii? (complet compatibil/parțial compatibil/deloc compatibil) 2. Care sunt furnizorii actuali de educația pentru adulți și există diferențe semnificative între furnizarea formală și cea neformală? Cât de atractive sunt programele existente (formale și non-formale)?	Revizuire de birou Interviuri Analiza datelor statistice

Capitole	Întrebări ghidare [1]	Surse/ metode
adulți pentru grupuri țintă specifice, achiziția de competențe) Oferta educației pentru adulți (Dimensiunea ofertei, numărul de elevi înscriși, finalizarea programelor)	Există lacune semnificative în furnizarea educației pentru adulți? (foarte atrăgătoare/moderat atrăgătoare/deloc atrăgătoare)	
Concluzii - Descoperiri principale - Principalele succese, ce funcționează bine, precum și provocările identificate la fiecare nivel (capitolele 1, 2, 3) - Specificități ale constatărilor educației pentru adulți, perspective în educația pentru adulți, sursă de învățare în politici publice. 1 până la maximum 3 concluzii de evidențiat.	1. Identificați principalele constatări din fiecare dintre cele 3 dimensiuni. 2. Ce indică progresul (o lege nouă în pregătire, mai multe finanțări pentru educația pentru adulți, guvernul care cheamă actorii non-statali să mobilizeze și să contribuie la educația pentru adulți, programe foarte de succes etc.)? 3. Ce a rămas ca provocare (veche) sau ce provocări emergente? 4. Concluziile din 1, 2 și 3 susțin presupunerea studiului că educația pentru adulți este recunoscută ca prioritate și există progrese? 5. Care sunt sursele "învățării politicilor" (cine este sursă de inspirație: vecinii, țările UE, practicile internaționale etc.)	Analiza proprie a expertului, bazată pe informații calitative și cantitative cheie colectate prin cercetare de birou și interviuri

[1] Aceste întrebări ghidare au fost folosite ca listă de verificare pentru autori în redactarea diferitelor secțiuni ale rapoartelor, în special în casetele Concluzii ale fiecărui capitol – secțiunea "Situația actuală".

ANEXA II – LISTA INTERVIURILOR INDIVIDUALE

Instituție / organizație	Interviewat
Centrul de Excelență în Servicii și Procesarea Alimentelor	Director
Confederația Națională a Angajatorilor	Director Executiv
Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM)	Director
ÎCS "Premier Energy Distribution" SA	Director, Departamentul de Resurse
DVV International	Director Regional Director

Sursa tabelului: Autor

ANEXA III – FURNIZORI DE PROGRAME DE EDUCAȚIE ȘI FORMARE PENTRU ADULȚI

CSO / Organizație / Inițiativă	Activități principale legate de educația adulților / non-formală	Note și regiune
DVV International Moldova ²¹	Organizație a societății civile lider în sectorul educației adulților, care sprijină centrele de educație a adulților, dezvoltă proiecte în domeniu, desfășoară activități de advocacy, consolidează capacitățile pentru educația nonformală și colaborează cu autoritățile publice locale pentru extinderea accesului la educație.	Național, cu accent și pe Chișinău și cu unele activități rurale.
Centrul Municipal de Învățare și Educație a Adulților, Chișinău (CMIEA ²²)	Oferă cursuri gratuite/neformale adulților (limbi străine, abilități digitale, abilități profesionale și civice etc.), în special pentru grupurile vulnerabile. Susținut de DVV, primărie. Peste 6.000 de beneficiari direcți în primii doi ani.	Chișinău (capitală)
Pro Didactica	Organizație a societății civile implicată în activități de advocacy pentru politici publice, dezvoltarea programelor de formare (de exemplu în pedagogie digitală și competențe verzi) în domeniul educației adulților, desfășurarea activităților de informare și sensibilizare și contribuția la elaborarea rapoartelor de țară ale Asociației Europene pentru Educația Adulților.	La nivel național
Fundația Europa de Est ²³ (EEF)	Lucrează în domeniul antreprenoriatului social, dezvoltării comunității, grupurilor vulnerabile; deși nu este exclusiv pentru educația adulților, unele dintre proiectele sale includ dezvoltarea capacităților, instruirea în competențe, soluții digitale și elemente de educație non-formală.	Regiunile naționale/rurale incluse
HEKS/EPER Moldova	Oferă granturi organizațiilor societății civile pentru a promova ocuparea forței de muncă, dezvoltarea abilităților, coeziunea socială, în special în rândul refugiaților și comunităților gazdă; include componente flexibile de învățare/formare non-formală în aceste granturi.	Diverse regiuni, în special comunitățile gazdă-refugiați etc.
ANTEM ²⁴ (Asociația Națională a Formatorilor Europeni din Moldova)	Oferă instruire lingvistică (pentru minorități naționale și străini), instruire pentru instructori, dezvoltă materiale. Unul dintre rolurile sale este de a sprijini integrarea, educația bilingvă, în special pentru adulții din contexte minoritare.	Național, 30 de regiuni urbane și rurale
FED Moldova ²⁵ (Fundația pentru Educație și Dezvoltare – Moldova)	Lucrează în educație, tineret, dezvoltare; oferă conștientizare, programe de instruire, cercetare; se concentrează pe consolidarea societății civile, îmbunătățirea calității vieții prin componentele AE în cadrul programelor sale educaționale.	
AICE ²⁶ (Academia pentru Inovație și Schimbare prin Educație)	Organizație non-profit axată pe programe educaționale inovatoare, LLL, rețele profesor/elev, integrarea tehnologiei digitale, implicarea civică, egalitatea de gen.	
PBN ²⁷ (Nordul Pro-Afaceri)	Oferă instruire, consultanță, sprijin pentru programe sociale pentru ONG-uri, sectorul IMM-urilor și persoane fizice. Asigură	

²¹ <https://www.dvv-international.org.ua/moldova/profile>.

²² <https://www.chisinau.md/>.

²³ <https://eef.md/en/tenders-and-contests/477> (eef.md) (eef.md).

²⁴ <https://antem.org/despre-noi/>.

²⁵ <https://fed.md/>.

²⁶ <https://aice.md/> (aice.md).

²⁷ <https://pbn.org.md/en/>.

CSO / Organizație / Inițiativă	Activități principale legate de educația adulților / non-formală	Note și regiune
	dezvoltarea capacităților în mediile de învățare pentru adulți/continuu și non-formale.	
APSCF ²⁸ (Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copiilor și Familiei)	Deși este mai axată pe copii/familie și educație incluzivă, activitatea de advocacy politică aici contribuie indirect la educația adulților (prin educație incluzivă, drepturi, conștientizare comunitară).	

²⁸ <https://aliantacf.md/en/projects/2020/09/04/civil-society-for-the-right-to-education-for-all-children-in-moldova/> (aliantacf.md).

ANEXA IV – ROLURILE INSTITUȚIONALE PRIVIND ASIGURAREA CALITĂȚII PENTRU EDUCAȚIA ADULȚILOR ÎN MOLDOVA

Instituție	Monitorizarea implementării Codului Educației și a reglementărilor relevante	Monitorizarea educației remediale și consiliere/mentora t/supervizare profesională	Supraveghere profesională / monitorizare a educației nonformale pentru adulți	Control și asigurarea calității asupra furnizorilor de programe de educație și formare pentru adulți și a celor care desfășoară procese de validare a învățării nonformale și informale
Ministerul Educației și Cercetării	Responsabilitate principală pentru implementarea la nivel național, emiterea de ordine, politici, cadru legal și supraveghere strategică a Codului Educației (inclusiv Regulamentul privind Educația Adulților AE HG 222/2024). Conduce politicile CNC/ pilotarea la nivel național a validării educației non-formale și informale	Stabilește ghiduri și metodologii naționale pentru educația remedială, finanțează /coordonează programe naționale și emite note metodologice pentru intervenții de consiliere/mentorat. Monitorizează implementarea prin rapoarte ale organelor subordonate.	Definește regulile naționale pentru furnizarea neformală; Aprobă reglementări și mecanisme de calitate pentru educația continuă. Coordonează registrele naționale și politicile pentru furnizarea neformală.	Responsabilități exercitate prin organisme delegate (servicii de inspecție, servicii de învățare pe tot parcursul vieții, ANACEC, departamentul CNC). MEC primește rapoarte de monitorizare și emite măsuri de politică corectivă.
Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare (ANACEC)	Contribuie la implementarea politicilor naționale de asigurare a calității în educația profesională, superioară și continuă prin cadre externe de evaluare și acreditare.	Oferă standarde și instrumente externe de evaluare care se aplică instituțiilor implicate în formare remedială și în serviciu. Pot oferi consultanță privind practicile de calitate a mentoratului / instruirii.	Efectuează evaluări / acreditări externe pentru furnizorii și programele de educație continuă în care mandatul său acoperă educația continuă. Promovează cultura și ghidurile de asigurare a calității.	Desfășoară procese externe de evaluare și acreditare (la nivel de instituție/ program) care servesc ca supraveghere formală a calității (completând inspecția).
Inspectorat (Inspectorat regional / național școlar / serviciu de inspecție sub MEC)	Implementarea planurilor de inspecție și verificarea conformității legale a instituțiilor de învățământ cu Codul Educației și ordinele Ministerului (inspecții, vizite de monitorizare).	Efectuează supraveghere profesională directă a profesorilor și instituțiilor, monitorizează implementarea educației remediale la fața locului (mentorat, consiliere) și compilează concluziile inspecțiilor către MEC.	Poate inspecta și supraveghea activități neformale desfășurate de instituții publice și de unii furnizori acreditați. Domeniul depinde de tipul furnizorului și de delegare.	Efectuează vizite de inspecție, pregătește rapoarte și poate recomanda măsuri pentru furnizorii care nu sunt conformi; completează acreditarea ANACEC.
Agenția Națională	Responsabil pentru curriculum și metodologii	Dezvoltă instrumente de evaluare și ghiduri	Oferă curricula/ghiduri de evaluare folosite de	Indirect: cadrele de evaluare a

Instituție	Monitorizarea implementării Codului Educației și a reglementărilor relevante	Monitorizarea educației remediale și consiliere/mentora t/supervizare profesională	Supraveghere profesională / monitorizare a educației nonformale pentru adulți	Control și asigurarea calității asupra furnizorilor de programe de educație și formare pentru adulți și a celor care desfășoară procese de validare a învățării nonformale și informale
pentru Curriculum și Evaluare (ANCE) ²⁹	de evaluare. Asigură implementarea curricula aprobată și monitorizarea modificărilor curriculare (aplicabil atunci când educația adulților utilizează programe naționale).	pentru intervenții remediale. Sprijină capacitatea metodologică pentru practica de consiliere/mentorat.	programele non-formale pentru adulți atunci când sunt aliniate la standardele și examenele naționale.	aprovizionării folosite de inspectorii și organisme de acreditare pentru supraveghere.
Departamentul CNC / Registrul Național al Calificărilor (RNC / SIME)	Custodele tehnic pentru CNC, înregistrarea calificărilor și procedurilor pentru recunoaștere/ validare. Se asigură că prevederile Codului Educației privind recunoașterea sunt în vigoare.	Definește procedurile și criteriile de calitate pentru recunoaștere și validare a educației non-formale și informale și asigură respectarea standardelor CNC în ceea ce privește căile de validare pentru învățarea remedială.	Dezvoltă regulile tehnice și criteriile de evaluare pentru VNFIL. Menține registre ale standardelor și evaluatorilor/ furnizorilor aprobați pentru validare.	Furnizează baza tehnică și registrele folosite de ANACEC și inspectorii pentru a verifica dacă furnizorii și procedurile VNFIL respectă regulile naționale de calificare.
Autorități publice locale & Centre de învățare pentru adulți / instituții de învățământ profesional tehnic (furnizori)	Implementarea regulilor naționale locale; trebuie să respecte prevederile Codului Educației și orice decizii ale Ministerului/ANACEC/Inspectoratului.	Oferă servicii remediale/de consiliere/mentorat, efectuează supraveghere internă profesională a personalului și raportează inspectoratelor și Ministerului, după necesitate.	Livrează programe de educație pentru adulți neformale. Sunt responsabile pentru asigurarea calității intern, evaluarea cursanților și participarea la procedurile CNC/ validarea educației non-formale și informale, dacă oferă validare.	Supuse inspecției și acreditării; trebuie să fie înregistrate/acreditate acolo unde este necesar și să respecte regulile tehnice de validare și recunoaștere a educației non-formale și informale.
ONG-uri, furnizori privați, angajatori, parteneri sectoriali/sociale	Participă la implementare (livrare, proiecte pilot, activități de informare); contribuie la consultările de politici publice.	Adesea oferă mentorat, instruire remedială la locul de muncă și îndrumare; Pot fi implicate în parteneriate de supraveghere profesională.	Livrează oferte neformale și pot acționa ca parteneri de evaluare a validării educației non-formale și informale acolo unde sunt recunoscuți; trebuie să urmeze protocoale naționale de validare atunci când sunt implicate în acest proces.	Pot fi supuse cerințelor de asigurare a calității la nivel de program; Rolul lor în supraveghere este de obicei contractual sau reglementat prin mecanisme de acreditare / recunoaștere.

Sursa tabelului: Autor

²⁹ <https://ance.gov.md/>.

ANEXA V – ARANJAMENTE INSTITUȚIONALE, GUVERNANȚĂ ȘI RESPONSABILITĂȚI ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI ADULȚILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Dimensiune	Principalele instituții / actori	Roluri și responsabilități
Politica și direcția strategică	MEC (lider pentru LLL și calificări), cu contribuții politice din partea MMPS	Dezvoltă politici naționale pentru educația adulților/LLL, stabilește cadrul și standardele de reglementare (inclusiv CNC). Coordonează proiectarea programelor de educație pentru adulți și alinierea acestora cu calificările formale.
Coordonare și guvernanță instituțională	Coordonare interministerială (MEC + MMPS + MDED + Ministerul Agriculturii + alte ministere de linie + Ministerul Finanțelor, acolo unde este cazul), grupuri de lucru sectoriale și comitete de coordonare specifice proiectelor (conduse de donatori / proiecte).	Coordonează aspecte intersectoriale (educație, ocuparea forței de muncă, protecția socială). Prezidează sau să găzduiesc grupuri naționale de lucru pentru reformele IPT/educație pentru adulți și inițiative susținute de donatori; supraveghează implementarea politicilor și reformelor educației pentru adulți .
Finanțare și livrare pentru șomeri / măsuri de muncă activă	ANOFM, Ministerul Finanțelor	Administrează vouchere/granturi și fonduri pentru formarea profesională a șomerilor, organizează orientare profesională prin birourile teritoriale ANOFM și cofinanțează unele măsuri de educația pentru adulți (scheme de vouchere, granturi lunare de formare pentru șomeri).
Asigurarea calității, calificări și standarde	ANACEC; CNC (condus de MEC).	Evaluarea externă și acreditarea instituțiilor și programelor (inclusiv formare profesională continuă, micro-calificări). Stabilește o cultură a calității, aliniază CNC cu EQF și definește rezultatele/nivelurile de învățare.
Înregistrarea furnizorului, raportare și obligații legale	Toți furnizorii de programe de educație și formare pentru adulți / profesioniști (instituții de învățământ profesional tehnic publice și private, universități, centre formare a adulților, companii private de formare, ONG-uri, formatori la locul de muncă) sunt reglementați de cerințele MEC.	Furnizorii trebuie să notifice MEC înainte de a începe activitățile de instruire pentru adulți/profesioniști și să trimită periodic rapoarte de activitate. Oferă programe formale și neformale de învățare pentru adulți, validarea învățării anterioare (acolo unde este cazul), activități de informare către adulți.
Rețea de furnizori — centre publice și specializate	Instituții de învățământ profesional tehnic, inclusiv Centre de Excelență, instituții de învățământ superior, centre municipale de educația pentru adulți, furnizori privați de formare, ONG-uri (DVV International, Prodidactica, AED, OSC locale), CCI, companii care oferă formare la locul de muncă.	Oferă instruire pe mai multe niveluri (cursuri scurte, recalificare, calificări). Centrele de Excelență pilotează inovații și îmbunătățirea echipamentelor/metodelor de predare; CCI și angajatorii susțin IPT dual, instruirea în cadrul companiei și instruirea mentorilor în cadrul companiei.
Îndrumare în carieră, outreach și servicii de sprijin a educației pentru adulți	ANOFM (birouri teritoriale de orientare profesională), servicii municipale, ONG-uri, rețele de ghidare (legatura cu Euroguidance ³⁰).	Oferă consiliere și informații adulților, sprijină recalificarea și inserarea pe piața muncii, organizează activități de informare și trimite către furnizorii de programe de educație și formare pentru adulți.

³⁰ <https://euroguidance.eu/guidance-system-in-moldova>.

Dimensiune	Principalele instituții / actori	Roluri și responsabilități
Parteneri sociali și actori de incluziune	Organizații ale angajatorilor, syndicate, autorități locale, ONG-uri (inclusiv organizații care lucrează cu grupuri defavorizate), parteneri internaționali (ETF, ILO, ONU, UE, donatori bilaterali).	Identificarea cererii de competențe, co-proiectarea programelor, sprijinirea uceniciei / abordări duble, promovarea accesului incluziv pentru adulții defavorizați (femei, populații rurale, persoane cu dizabilități, refugiați).
Monitorizare, date și raportare	MEC, ANACEC, ANOFM, unități naționale de statistică / monitorizare a sectoarelor, unități de monitorizare a proiectelor donatoare.	Monitorizarea participării în educația pentru adulți, rezultatelor programelor, calificărilor eliberate; furnizarea rezultatelor pentru ajustarea politicilor și a deciziilor de finanțare.

Sursa tabelului: Autor

ANEXA VI – TIPURI ȘI PRINCIPALE PROGRAME DE EDUCAȚIE A ADULȚILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Tip / program AL	Grup/grupuri țintă	Caracteristici cheie / scop	Link către politici sau politici active ale pieței muncii etc.
Formare profesională / recalificare / perfecționare / recalificare prin instituțiile ANOFM și IPT	Adulți șomeri, persoane care caută să-și schimbe locul de muncă sau să revină pe piața muncii	Cursuri vocaționale pe termen scurt (câteva luni) pentru a oferi certificate naționale; Sprijinul pentru plasarea la locul de muncă era adesea inclus.	Legat de politici active ale pieței muncii. Sprijină integrarea pe piața muncii.
Microcalificări / cursuri scurte	Adulții care au nevoie de abilități specifice, flexibile (de exemplu, digitale, abilități verzi)	Conținut de durată scurtă, mai flexibil / modular; proiectat pentru îmbunătățirea abilităților sau reorientare.	Recent promovat prin proiecte (de exemplu, ILO, proiecte ONU) pentru a se adapta la cererea schimbătoare a forței de muncă.
Cursuri non-formale de învățare pentru adulți prin furnizori de programe de educație și formare pentru adulți (ONG-uri, centre municipale de educația pentru adulți etc.)	Diversi adulți: șomeri, cei care muncesc dar vor să-și îmbunătățească competențele, pensionari etc.	Cursuri de limbi străine, contabilitate, fotografie, vorbit în public, alfabetizare digitală, abilități de viață. De obicei, certificare necertificată sau de nivel scăzut.	
Programe de abilități de viață / civice / de sănătate / incluziune socială	Adesea grupuri de tineri sau adulți marginalizați, și adulții mai în vârstă	Programe pentru dezvoltarea abilităților de viață, stiluri de viață sănătoase, incluziune socială, incluziune digitală, îmbătrânire activă. De exemplu, cursul "Decizii pentru un stil de viață sănătos" în IPT; "Platformă pentru îmbătrânire activă și incluziune digitală".	Susținut și promovat de UNFPA-Moldova
Abilități verzi / instruire pentru tranziția durabilă	Adulți și lucrători, inclusiv lucrători informali, pentru sectoarele emergente	Dezvoltarea de curricula și programe pentru locuri de muncă verzi (sectorul energiei regenerabile) pentru a se alinia cu obiectivele climatice naționale/internaționale.	Susținut și promovat de ILO
DPC pentru educatori / IPT / profesori	Profesorii din IPT și alți membri ai personalului educațional, inclusiv practicienii AE	Formare acreditată, actualizarea capacității pedagogice / digitale / de predare a abilităților de viață, în special pentru cursuri noi precum stilul de viață sănătos etc.	Susținut și promovat de UNFPA-Moldova

ANEXA VII – SURSE DE FINANȚARE PENTRU EDUCAȚIA ADULȚILOR ÎN MOLDOVA

Sursa finanțării	Descriere	Bază legală/ reglementară
Bugetul statului	Alocări guvernamentale centrale pentru programele AE.	Codul Educației (Legea nr. 152/2014), Codul Muncii (Legea nr. 154/2003), Legea nr. 105/2018, Hotărârea Guvernului nr. 222/2024
Bugete locale	Finanțare din partea autorităților municipale și locale pentru inițiative comunitare ale educației pentru adulți.	Hotărârea Guvernului nr. 222/2024
Finanțare externă a proiectelor	Sprijin financiar din partea organizațiilor internaționale și a donatorilor pentru proiecte specifice educației pentru adulți.	Acorduri de cooperare internațională, proiecte finanțate de donatori
Contribuții private	Taxe de școlarizare, donații și sponsorizări de la persoane fizice și entități juridice.	Codul Educației (Legea nr. 152/2014), Hotărârea Guvernului nr. nr. 222/2024
Contribuțiile angajatorului	Finanțare de la angajatori pentru programe de formare și dezvoltare profesională a angajaților.	Codul Muncii (Legea nr. 154/2003, art. 123(3)), de obicei bazat pe acordurile angajator-angajat și pe nevoile pieței muncii.

Sursa tabelului: Autor

ANEXA VIII – IPT ÎN MOLDOVA

Tipul de programul de IPT	Tip de calificare / certificare acordată	Nivel CNC / EQF ³¹	Durata (ani)	Principalul furnizor	De la vârstă
IPT inițial secundar	Certificat profesional care permite accesul pe piața muncii și accesul la studii postliceale și IPT	CNC nivel 3	2–3 ani, în funcție de meserie	Scoli profesionale, Centre de Excelență	15–16+ (după gimnaziul inferior / gimnaziu).
IPT post secundar	Diplomă profesională/calificare profesională (tehnician specializat)	Niveluri CNC 4	2–4 ani (variază în funcție de specializare).	Colegii, Centre de Excelență	16+/18+ (după învățământul secundar inferior / gimnaziu / IPT secundar sau licență/ liceu)
IPT post secundar nonterțiar	Diplomă profesională / Calificare profesională (tehnician specializat)	CNC nivelul 5	2–3 ani (în funcție de program)	Colegii, Centre de Excelență, instituții specializate	18+ (intrare după gimnaziu superior / liceu vocațional / licență / liceu)
Formare profesională continuă cursuri de scurtă durată, module de perfecționare a competențelor	Certificate de finalizare; uneori certificate DPC acreditate; poate duce la calificări parțiale/complete dacă este validat	Formale și neformale; unele programe sunt aliniate la nivelurile CNC	De la săptămâni la luni (cursuri scurte) sau acumulare modulară pentru calificarea formală.	Unități CPD pentru furnizori publici de IPT, centre private de formare, angajatori, ONG-uri, ANOFM (agenție de ocupare a forței de muncă)	18+ (adulți)
Învățământ dual	Certificat IPT / Diplomă IPT	CNC 3/4/5 (în funcție de program)	De obicei 2–3 ani (locul de muncă + școala).	Școlile profesionale în parteneriat cu întreprinderi (companiile găzduiesc ucenici).	15–18+ în funcție de ruta de intrare
Validare / (Recunoașterea educației non-formale și informale) care conduce la certificarea învățării anterioare	Decizii de recunoaștere / certificate care pot acorda credit total sau parțial pentru o calificare CNC; calificări formale emise atunci când validarea respectă standardele RNC	Nivelurile CNC 3–5, în funcție de competență	Durata procesului variază (evaluare, portofoliu, testare); săptămâni–luni	Centre de validare	18+ (adulți)
Microcalificări și programe modulare scurte (practică emergentă)	Certificat de microcalificare; uneori poate fi stimulat către unități recunoscute CNC	De obicei, sub nivelul complet CNC	De la zile la luni (scurt modular)	Furnizori publici și privați, proiecte de donatori (ILO, UE, ONU), instituții de învățământ profesional tehnic, universități	18+ (adulți / lucrători)

³¹ CNC este aliniat cu EQF 1:1

LISTA DE ABREVIERI

ADA	Agenția Austriacă pentru Dezvoltare
ANACEC	Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă a Republicii Moldova
BNS	Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
CCI	Camera de Comerț și Industrie
CNC	Cadrul Național de Calificări
DPC	Dezvoltare profesională continuă
DVV International	Institutul pentru Cooperare Internațională al Asociației Germane pentru Educația Adulților (Deutscher Volkshochschul-Verband)
EQF	Cadrul European de Calificări (European Qualification Framework)
ETF	Fundația Europeană pentru Formare (European Training Foundation)
HG	Hotărârea Guvernului
ILO	Organizația Internațională a Muncii (International Labour Organisation)
IPT	Învățământ Profesional Tehnic
MDED	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova
MEC	Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova
NEET	(tineri) care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare
ONG	Organizație neguvernamentală
OSC-uri	Organizații ale societății civile
PIB	Produsul intern brut

PISA	Programul pentru Evaluarea Studenților Internaționali
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
STEM	Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică
TIC	Tehnologia informației și a comunicațiilor
UE	Uniunea Europeană

REFERINȚE

ANACEC (Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare) (2024). *Mandat, strategie și asigurare a calității pentru educația continuă*. ANACEC, Chișinău. Disponibil la: <https://anacec.md>.

Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (BNS) (2025a). *Rezultatele finale ale recensământului populației și locuințelor din 2024*. BNS, Chișinău.

Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (BNS) (2025b). *Sondajul Forței de Muncă: Rezultatele trimestrului 1 2025*. BNS, Chișinău.

Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (BNS) (2025c). *NEET pentru tineret în Republica Moldova, trimestrul 4 2024*. BNS, Chișinău. Disponibil la: <https://statistica.gov.md>.

Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (BNS) (2025d). *Rata sărăciei în 2024*. BNS, Chișinău.

Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (BNS) (2025e). *Ocuparea forței de muncă și șomajul în Republica Moldova, trimestrul 1 2025*. BNS, Chișinău. Disponibil la: <https://statistica.gov.md>.

Cedefop (2024). *Inventarul european privind validarea învățării nonformale și informale 2023: Raport de sinteză*. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene. Disponibil la: <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/4217>.

Comisia Europeană (2020). *Agenda Europeană a Competențelor pentru Competitivitate Durabilă, Echitate Socială și Reziliență*. Oficiul de Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg.

European Association for the Education of Adults (EAEA) (2023–2024). *EAEA Country Reports: Moldova – Civil society view on adult learning and education*. Disponibil la: <https://countryreport.eaea.org/moldova>.

Expert-Grup (2024). *Raportul de Stare a Țării 2024*. Expert-Grup, Chișinău. Disponibil la: <https://expert-grup.org>.

Fundația Europeană de Formare (ETF) (2024). *Validarea învățării nonformale și informale în țările vecine UE și Asia Centrală*. Torino. Disponibil la: <https://www.etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/validation-non-formal-and-informal-learning-eu-neighbouring>.

Guvernul Republicii Moldova (2003). Codul muncii nr. 154/2003, cu modificările și completările ulterioare. Chișinău. Disponibil la: <https://www.legis.md>.

Guvernul Republicii Moldova (2014). *Codul Educației al Republicii Moldova, Legea nr. 152/2014*. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Chișinău.

Guvernul Republicii Moldova (2018). Legea nr. 105/2018 privind promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj. Chișinău. Disponibil la: <https://www.legis.md>.

Guvernul Republicii Moldova (2023). *Decizia guvernamentală nr. 114/2023 privind aprobarea "Strategiei de Dezvoltare a Educației 2030 și a programului său de implementare"*. Guvernul Republicii Moldova, Chișinău.

Guvernul Republicii Moldova (2024). *Decizia guvernamentală nr. 222/2024 privind aprobarea Regulamentului privind Educația Adulților*. Guvernul Republicii Moldova, Chișinău.

Guvernul Republicii Moldova (2025). *Decizia guvernamentală nr. 251/2025 care aprobă Agenda de Reformă în cadrul Planului de Creștere 2025–2027 al Republicii Moldova*. Guvernul Republicii Moldova, Chișinău. Disponibil la: https://gov.md/sites/default/files/media/documents/sedinte-de-guvern/2025-05/NU-251-MDED-2025_0.pdf.

Ministerul Digitalizării (Republica Moldova) (2023). *Strategia de Transformare Digitală 2023–2030*. Guvernul Republicii Moldova, Chișinău.

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova (2021). Ordinul nr. 309 /2021 privind validarea învățării nonformale și informale. Chișinău. Disponibil la: https://mecc.gov.md/sites/default/files/cu_privirea_la_instituirea_centrelor_de_validare_0.pdf.

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova (MEC) (2022). Ordinul nr. 885/2022 — Regulamentul privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivel 3, 4 și 5 CNC dobândite în contexte de educație nonformală și informală. MEC, Chișinău. Disponibil la: <https://mecc.gov.md>.

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova (MEC) (2023). Ordinul nr. 1066/2023 — Ghidul practic privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivel 3, 4 și 5 CNC dobândite în contexte de educație nonformală și informală. MEC, Chișinău. Disponibil la: <https://mecc.gov.md>.

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova (MEC) (2023). Ordinul nr. 1021/2023 — Regulamentul privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivel 6 CNC dobândite în contexte de educație nonformală și informală. MEC, Chișinău. Disponibil la: <https://mecc.gov.md>.

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova (MEC) (2024). *Ordinul nr. 8/2024 — Regulamentul privind Dezvoltarea Profesională Continuă a Personalului Didactic*. MEC, Chișinău. Disponibil la: <https://mecc.gov.md>.

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova (MEC) (2024–2025). *Legi și ordonanțe legate de învățarea adulților, validare și DPC*. MEC, Chișinău. Disponibil la: <https://mecc.gov.md>.

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova (MEC) (2025). Ordinul nr. 1834/2025 — Metodologia de elaborare a programelor de educație generală și formare profesională a adulților în cadrul învățării pe tot parcursul vieții. MEC, Chișinău. Disponibil la: <https://mecc.gov.md>.

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova (MEC) (2025). Ordinul nr. 962/2025 — Ghidul practic pentru elaborarea și implementarea programelor de microcalificare. MEC, Chișinău. Disponibil la: <https://mecc.gov.md>.

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova (MEC) (2025). Ordinul nr. 572/2025 — Metodologia privind recalificarea cadrelor didactice și validarea competențelor profesionale în vederea ocupării funcțiilor didactice în educația timpurie, învățământ primar, gimnazial și liceal. MEC, Chișinău. Disponibil la: <https://mecc.gov.md>.

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova (MEC) (2025). Ordinul nr. 192/2025 — Modelul Certificatului de competență profesională pe niveluri CNC, eliberat la absolvirea programelor de formare profesională a adulților. MEC, Chișinău. Disponibil la: <https://mecc.gov.md>.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS) (2022). *Programul Național de Ocupare a Forței de Muncă 2022–2026*. MMPS, Chișinău. Disponibil la: <https://mmps.gov.md>.

Națiunile Unite Moldova (2025). *Raportul care evaluează competențele digitale ale adulților în zonele rurale deschide calea pentru politici mai incluzive*. UN Moldova, Chișinău. Disponibil la: <https://moldova.un.org/en/295948-report-assessing-adults-digital-skills-rural-areas-paves-way-more-inclusive-policies>.

UNDP & BNS (2024). *Analiza sărăciei multidimensionale în Republica Moldova în 2022 (Raport analitic)*. BNS & UNDP, Chișinău.

UNFPA Moldova (2024). *Al doilea set de date rezultate ale Recensământului Populației și Locuințelor din 2024: Caracteristici demografice, migrației și gospodăriilor*. UNFPA, Chișinău. Disponibil la: <https://moldova.unfpa.org>.